

VABILO K SODELOVANJU

Uredništvo bo prav rado objavljalo strokovne in druge prispevke s področja izkušenj, metod in vsebine socialnega dela.

Objavljene prispevke bomo primerno honorirali. Prispevke pošljite uredništvu na naslov:

dr.Lippai Viljem,Ljubljana,Župančičeva 6/III.

V S E B I N A

	stran
Uveljavljanje zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov	1
Navodilo o ravnanju z mladoletnikom, ki se izmika izvršitvi vzgojnega ukrepa	17
Breda SAX-LOZAR: Vsebina in metode socialno pedagoškega dela v disciplinskem centru	20
Franci BRINC: Povračilo izdatkov za preživljanje pobeglih otrok	44
Teodor STOJŠIN: Nekaj misli o delu centrov za socialno delo	53
Novi diplomanti Višje šole za socialne delavce	58
Program dela Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo	62

U V E L J A V L J A N J E ZAKONA O IZVRŠEVANJU VZGOJNIH UKREPOV

Republiški in Organizacijsko-politični zbor Skupščine SRS sta februarja 1966, ob sprejemanju Zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov naročila Republiškemu sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo, da po preteku enega leta poroča o uspešnosti oziroma problemih uveljavljanja zakona. Do te zahteve je prišlo zaradi zelo slabih materialnih, kadrovskih in drugih pogojev za izvrševanje vzgojnih ukrepov, ki so bili aktualen problem že od uvedbe omejenih resocializacijskih ukrepov, t.j. od novele kazenske zakonodaje v letu 1959, posebno pa so izstopili oziroma bili nakazovani in poudarjeni v razpravah ob sprejemanju republiškega zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov.

Celovito poročilo o uveljavljanju zakona, kot tudi evalvacija njegovih določil in storjenih ukrepov, bi bili možni le ob poznavanju in temeljiti oceni vsega postopka z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj od storitve kaznivega dejanja do izreka samega ukrepa. Čeprav to ni tema našega poročila, menimo, da jo je treba omeniti, ker izvajanje in uspešno izvrševanje vzgojnih ukrepov ni odvisno le od organizacije in pogojev za samo izvrševanje, temveč tudi od načina in odgovornosti postopkov z mladoletniki, od organov za notranje zadeve in socialnega varstva (pripravljalni postopek), preko javnega tožilstva, do sodnika, ki se na osnovi vseh pokazateljev odloča za najprimernejši ukrep za resocializacijo mladoletnika. Zato moramo izvrševanje vzgojnih ukrepov opazovati kot celoto, parcialno obravnavo le enega dela (to je samo izvrševanje) pa lahko ocenjujemo le kot del celote, na katero ostali deli imajo viden vpliv.

Sodišča so izrekla v razdobju od leta 1964 do 1966 naslednje število kazenskih sankcij zoper mladoletnike:

Vrsta kazenske sankcije	L e t o		
	1964	1965	1966
Ukor	136	189	200
oddaja v disciplinski center	35	41	94
strožji nadzor staršev	85	84	120
strožji nadzor drugih družin	7	6	14
strožji nadzor skrb. organa	273	360	402
oddaja v vzgojni zavod	59	69	66
oddaja v vzgojno-poboljšev.dom	77	96	71
oddaja v zavod za defektne	-	-	-
mladoletniški zapor	16	21	21
Skupaj	688	866	988

Iz prikaza je razvidno, da število izrečenih kazenskih sankcij narašča, kar terjaja hitro prilagoditev in organizacijo služb za njihovo izvrševanje. Najhitreje pa narašča število vzgojnih ukrepov oddaje v disciplinski center in ukrepov strožjega nadzorstva skrbstvenega organa. To sta vzgojna ukrepa, ki zahtevata neposredno delo občinskih skrbstvenih organov in je od njihove organizacije in metode dela v celoti odvisen uspeh izrečenih vzgojnih ukrepov.

Prednji podatki pa nam ne dajejo vpoglede v porast mladinskega prestopništva v celoti. Ti so razvidni iz naslednjih podatkov:

	L e t a	
	1965	1966
- število kazenskih prijav zoper mladoletnike	2.404	2.697
- število zahtev javnih tožilstev za uvedbo postopka zoper mladoletnike	1.952	2.262
- število izrečenih kazenskih sankcij	866	988

Iz podatkov zaključimo, da je leta 1965 sodišče izreklo kazenske sankcije zoper 44,3 % mladoletnikov, zoper katere je javno tožilstvo uvedlo kazenski postopek. V letu 1966 pa znaša to število 43,6 %. To kaže na dokaj poenotene in stalne kriterije sodišč za izrekanje kazenskih sankcij mladoletnikom. Občinska socialna služba sodeluje v postopku zoper vse mladoletnike, ki so obravnavani na sodišču in ne le zoper tiste, ki jim je sodišče izreklo kazenske sankcije. Do glavne obravnave je delo z vsemi enako. Socialna služba prične z resocializacijskim postopkom z vsemi mladoletniki že v tej fazi postopka. Od izrečenega vzgojnega ukrepa pa je odvisna oblika in intenziteta pomoči, ki jo mora nuditi socialna služba mladoletniku.

V tem poročilu obravnavamo tiste vzgojne ukrepe, za katerih izvrševanje odgovarjajo občinske skupščine (oddaja v disciplinske centre in strožje nadzorstvo skrbstvenega organa) in republika (zavodske oblike varstva), t.j. predvsem tiste, o katerih je bilo največ razprav ob sprejemanju zakona.

Izvrševanje vzgojnih ukrepov, ki so v pristojnosti občinskih skupščin

Najpomembnejša vzgojna ukrepa v pristojnosti občinskih skupščin sta vzgojni ukrep oddaje v disciplinski center in ukrep strožjega nadzorstva skrbstvenega organa.

O d d a j a v d i s c i p l i n s k i c e n t e r
(DC)

Ob sprejemu zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov so v SR Sloveniji poslovali 3 disciplinski centri (Ljubljana-Šiška, Maribor in Kranj) za določeno število ur in 2 disciplinska centra za nepretrgano bivanje (Ljubljana, Slivnica). Slednja DC zadostujeta za območje Slovenije, medtem ko število disciplinskih centrov za določeno število ur še ne krije potreb. V letu 1966 so bili ustanovljeni štirje novi DC, in

sicer v Novem mestu, Ljubljana-Moste, Ptuj in Celju, ustanovitev pa pripravlja tudi Murska Sobota. To je vséakor dokajšen napredek in zagotovilo, da se bo ta vzgojni ukrep lažje izvrševal, kot v preteklem obdobju. Svoje obvezo niso v letu 1966 izpolnile občinske skupščine na območju mesta Ljubljane, za katero je bilo predlagano, da se ustanovi skupni disciplinski center. Kljub mnogim prizadevanjem Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo so se občinske skupščine odločile, da bodo ustanovljale samostojne disciplinske centre (Moste-Polje), ostale pa bodo le občasno koristile usluge DC Ljubljana-Šiška in Moste. Zaradi takega stanja na območju mesta Ljubljane se je uradno pritožilo tudi občinsko sodišče Ljubljana I, ki zahteva dokončno rešitev tega problema v najkrajšem času. Pri reševanju organizacije DC v Ljubljani se bo sekretariat angažiral še nadalje v letu 1967.

Da se je odnos do poslovanja DC v letu 1966 izboljšal, dokazuje tudi podatek, da je število izrečenih vzgojnih ukrepov v letu 1966 poraslo za 129 % (od 41 v letu 1965 na 94 v letu 1966), kar pomeni, da tudi sodišča počasi spreminjajo odnos do tega vzgojnega ukrepa. Omeniti je namreč treba dejstvo, da so stališča glede vsebinske pomembnosti tega vzgojnega ukrepa med strokovnjaki še vedno deljena, tako, da kljub pripravljenosti služb za socialno varstvo, da sprejmejo in pričnejo z organizacijo tega ukrepa, ne pride do realizacije, ker ga sodišča ne izrekajo.

Tehtne ocene strokovnega dela sedanjih disciplinskih centrov zaenkrat ne moremo podati, vendar menimo, da so glede strokovnosti še vedno potrebne obsežne izboljšave, tako pri izbiri kadra, kot tudi prostorov in ostalih delovnih pogojev, vendar so izhodišča za delo ugodnejša kot so bila pred sprejetjem zakona.

V letu 1966 smo aktivno delali in sodelovali pri ustanavljanju nekaterih DC. Dosedaj smo organizirali 2 seminarja za delavce v disciplinskih centrih, v aprilu 1967 pa pripravljamo nov seminar, ki naj bi pripomogel k strokovnejšemu delu centrov.

Po programu razvoja DC do leta 1970, ki je predviden v Predlogu za materialne in kadrovske potrebe na področju družbeno negativnih pojavov, bo potrebno aktivno delati še na ustanovitvi DC v Murski Soboti, Postojni in Kopru, v kolikor pa se bo pokazala potreba, pa tudi v ostalih občinskih skupščinah.

S t r o ž j e n a d z o r s t v o s k r b s t v e n e g a o r g a n a (staršev ali skrbnika in druge družine)

Strožje nadzorstvo skrbstvenega organa je vzgojni ukrep, ki ga sodišča najpogosteje uporabljajo (40,6% ali 2/5 vseh izrečenih ukrepov v letu 1966) in je tudi eden izmed ukrepov, ki je tudi v strokovnih krogih sprejet kot najprimernejša oblika resocializacije mladoletnih prestopnikov. Gre namreč za organizirano, načrtno vodenje mladoletnikov skozi daljše obdobje.

Čeprav je ta vzgojni ukrep primeren in pogosto uporabljena oblika resocializacije, se je pred sprejetjem zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov slabo izvajala in je še vedno oblika, ki je deležna mnogih graž. Ta vzgojni ukrep namreč izvršujejo neposredno organi socialnega varstva občinskih skupščin, katerih številčna in kvalifikacijska kadrovska zasedba še vedno ne dohaja zahtev, ki so pred njo postavljene na osnovi pravnih norm ali družbeno pogojenih situacij.

To nam dokazuje dejstvo, da imamo na področju socialnega varstva registriranih ca 100.000 oseb pod družbenim varstvom in najmanj dvakrat toliko drugih opravil, ki naj bi jih kvalitetno reševalo 331 delavcev. Pri tem je treba omeniti, da se število kadrov v socialnih službah od leta 1965 (ko je bilo znižano za 7 %) ni spremenilo. Napredek je bil v letu 1966 le pri kvalifikacijski strukturi kadrov. Število kadrov z višjo strokovno izobrazbo se je dvignilo za 5,5 %. Kljub temu pa ni možno spre-

gledati dejstva, da imamo kljub desetletnemu obstoju Višje šole za socialne delavce še vedno 14 (22,6 %) občin, ki nimajo šolanih socialnih delavcev (Laško, Mozirje, Sevnica, Šentjur, Šmarje, Ilirska Bistrica, Sežana, Tolmin, Cerknica, Črnomelj, Domžale, Litija, Lenart, Ormož). V letu 1966 sta prvič zaposlili takšne kadre le občinski skupščini Metlika in Slovenska Bistrica.

Prav zaradi preobremenjenosti delavcev na področju socialnega varstva in slabe kvalifikacijske strukture lahko ugotovimo, da izvrševanje vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, kot tudi pomoč, ki naj bi jo skrbstveni organi nudili v primerih, ko sodišče izreče vzgojni ukrep strožjega nadzorstva staršev oziroma skrbnika ali druge družine, ni v skladu s potrebami. Še manj pa je možno, prav iz enakih vzrokov delati na preusmeritvi dejavnosti z ozko kurativnega (kamor spada tudi izvrševanje vzgojnih ukrepov) na preventivno področje.

Večina občinskih skupščin kljub večkratnim in v različnih oblikah sugeriranim predlogom še vedno ni osvojila ugotovitev, da prav zaradi slabega izvrševanja strožjega nadzorstva oziroma prepoznega ukrepanja pri vzgojno problematični mladini sploh pride do izrekanja težjih vzgojnih ukrepov, npr. v vzgojni zavod, ker neredko gre na škodo mladoletnikove osebnosti in ekonomike poslovanja. Dejstvo je namreč, da občinska skupščina plačuje za oskrbo dveh mladoletnikov v vzgojnem zavodu v enem letu enako kot za osebne dohodke socialnega delavca, ki lahko izvršuje strožje nadzorstvo nad 25 mladoletnimi delinkventi oziroma nadzor in vodstvo nad 45 - 60 vedenjsko in osebno motenimi.

Poleg problemov pri izboru in številu kadrov še vedno ni dokončno dodelana metodika dela pri izvrševanju strožjega nadzorstva. Za dopolnilno usposabljanje socialnih delavcev za te naloge smo si dokaj prizadevali, vendar ugotavljamo, da kadri, ki delajo na teh nalogah, hitro fluktuirajo in le del delavcev lahko koristi pridobljeno znanje. V jeseni t.l. bomo ponovno organizirali seminar, skrb občinskih skupščin pa

je, da poskrbijo za izbor kadra za udeležbo in da v primerih obsežnejše problematike v celoti preidejo na specializacijo delavcev za opravljanje teh nalog.

Za boljše delo občinskih skupščin na področju preprečevanja, omejevanja in izvrševanja konkretnih nalog glede na družbeno negativne pojave smo v letu 1966 podvzeli številne ukrepe, ki jih obravnavamo v poglavju "Delo republiških organov pri pospeševanju kvalitete izvrševanja vzgojnih ukrepov".

Izvrševanje vzgojnih ukrepov, ki so v pristojnosti republike

O d d a j a v v z g o j n i z a v o d

Ta vzgojni ukrep je vsa leta po vojni kamen spotike strokovnjakov in javnosti, glede na obsežne že kronične probleme, ki se pojavljajo bodisi zaradi neprimerne lociranosti zavodov, slabih in dotrajanih prostorov, težkih delovnih pogojev, pomanjkanja kadra itd. Zato je bila prav ta oblika resocializacije mladoletnikov ob sprejemanju zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov deležna največ razprav, ki so še pred, kot tudi po sprejemu zakona, vplivale na nekatere odločnejše ukrepe, ki jih ni bilo mogoče izvesti v prejšnjih letih. Zato menimo, da je zasluga skupščinskih organov, posameznih skupin poslancev in določenih strokovnih delavcev, da so nekateri, čeprav še nedokončani ukrepi, v štadiju, ki zagotavlja sanacijo položaja, vsaj v delu zavodov.

Od leta 1965 je za ustvarjanje pogojev za izvrševanje vzgojnega ukrepa oddaje v vzgojne zavode pristojna republika. V Sloveniji ta vzgojni ukrep izvršuje 6 vzgojnih zavodov (Planina, Predvor, Smlednik, Veržej za šoloobvezne otroke do 15. let, starosti ter Višnja gora za mladoletnice in Slivnica za mladoletnike, stare nad 15 let). Do marca 1966 je bil vzgojni zavod za mladoletnike nad 15 let tudi v Logatcu, ki je bil zaradi izredno težkega položaja ukinjen marca 1966 s tem, da se po temeljiti adaptaciji in ponovni vsebinski ori-

entaciji (zavod, v katerem bo voden eksperiment glede metod dela z mladoletniki v zavodskem varstvu) ponovno vključi v sistem vzgojnih zavodov v SRS. Za adaptacijo zavoda je bilo leta 1966 zagotovljenih 610.000 ND (od česar 300.000 posojila), ki pa so bila dana na razpolago šele septembra, zato je gradbeno podjetje umaknilo svojo prvotno ponudbo in zvišalo stroške za 102.000 ND. Poleg tega je bilo ob ponovnem tehničnem pregledu objekta in okolice ugotovljeno, da je nujno potrebno prvotni program izpopolniti še z dodatnimi 263.600 ND, s čemer se je dokončanje izgradnje Logatca zavleklo v leto 1967. Republiški sekretariat za kulturo in prosveto, v katerega kompetenco spadajo vzgojni zavodi, je zato izdelal predlog odloka o finančnem programu adaptacije in dograditve prostorov vzgojnega zavoda v Logatcu, v katerem predlaga Skupščini SRS, da sprejme odlok in zagotovi iz sredstev rezerve proračuna SRS 348.500 ND (17.100 ND pa je zagotovljenih iz prenešenih sredstev investicijskega sklada ukinitvenega VZ Logatec). Razprave o dodelitvi dodatnih sredstev so potekale tudi ob sprejemu zakona o proračunu republike SRS, pri čemer se je Izvrši svet obvezal, da bo problem reševal iz sredstev proračunske rezerve v letu 1967. Zato bi bilo potrebno, da Skupščina SRS odlok sprejme, da bo lahko zavod v Logatcu usposobljen za delovanje z novim šolskim letom 1967/68.

Skoraj enoletno pomanjkanje vzgojnega zavoda v Logatcu ima težke posledice, ki se čutijo v ostalih vzgojnih zavodih in v VPD Radečah. Vzgojni zavod v Slivnici je namenjen lažje osebnostno motenim mladoletnikom z dokončano osnovno šolo, ki se vključujejo v vajensko razmerje v gospodarskih organizacijah v Mariboru in okolici. Po ukinitvi zavoda v Logatcu pa so sodišča bila primorana pošiljati v ta zavod tudi mladoletnike, ki so bili huje osebnostno moteni in z nedokončano osnovno šolo. "ato so v zavodu nastopile težave, ker zavod nima organiziranih delavnic za priučevanje, v delovnih organizacijah pa je vedno težje najti vajenska ali delovna mesta.

Stremljenja strokovnih delavcev se ne morejo povsem uresničiti tudi zaradi pomanjkanja sredstev za adaptacije, opremo prostorov in predvsem opremo delavnic

ter s tem večjo možnostjo izučevanja različnih poklicev.

Kljub taki situaciji pa so se razmere v zavodu v Slivnici in v Višnji gori, kjer se sedaj dejansko izvršuje večina vzgojnih ukrepov oddaje v vzgojni zavod, v zadnjem času izboljšale. To velja predvsem za strokovno raven obravnavanja mladoletnikov in za izboljšanje organizacije dela in življenja v zavodih. Uspehi delovanja omenjenih vzgojnih zavodov bi bili lahko že sedaj boljši, če bi oba zavoda dobila potrebna sredstva. Pri tem pa ne gre za visoke vsote in pretirane zahteve, temveč le za sredstva, s katerimi bi se uredile osnovne zahteve za zdravo bivanje v prostorih in izboljšale možnosti za vzgojno delo (kot n.pr. centralna kurjava, sanitarije, posebno kopalnice itd.). Potrebni ukrepi v obeh omenjenih zavodih, kot tudi ostalih (ki jih v poročilu obširneje ne obravnavamo - Planina, Preddvor, Veržej, Smlednik), so predvideni v srednjeročnem planu in bo ob vsakoletnem sprejemanju finančnih programov potrebno pravočasno pripraviti tozadevne predloge, da se bomo tako izognili naknadnim razpravam.

Strokovnost kadrov v zavodih je dokaj slaba. Ustrezno izobrazbo ima le 31 % strokovnih delavcev. V zavodih manjkajo tudi socialni delavci in psihologi. Na pedagoški akademiji v Ljubljani je bil v letu 1964 ustanovljen oddelek za vzgojitelje vedenjsko motenih otrok, katerega obiskuje skupno 51 slušateljev. Pričakovati je, da bo prihod letih v zavode izboljšal prevzgojno delo. K strokovnemu dvigu dela v vzgojnih zavodih pa bo prav gotovo prispeval tudi predvideni eksperiment o vzgojnem delu z vedenjsko in osebnostno motenimi mladoletniki, ki ga bo v vzgojnem zavodu v Logatcu vodil Inštitut za kriminologijo. Z dosedaj nastavljenimi kadri inštitut že redno dela.

O d d a j a v v z g o j n o p o b o l j š e v a l -
n i d o m

Poleg problemov, ki zavirajo delo vseh vzgojnih zavodov

dov, se položaju v Radečah pridružuje še problem težje populacije, ki prihaja iz vrst takozvanih "zavodskih veteranov" (najtežje osebnostno in vedenjsko motenih mladoletnikov), ki niso kategorizirani glede na stopnjo osebnostnih, včasih pa tudi duševnih motenj.

Ob pripravi predloga za materialne in kadrovske potrebe na področju družbeno negativnih pojavov in po sprejemu zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov smo se na skupnem sestanku članov Izvršnega sveta s predstavniki občinskih skupščin dogovorili, da se bodo sredstva, ki jih bodo občinske skupščine plačale za oskrbo mladoletnika v domu, uporabila za začetek gradnje novega paviljona za mladoletnike.

Ker je po principih investicijske izgradnje, ki jih je gospodarska reforma še zaostрила, potrebno, da ima investitor zagotovljena vsa sredstva po usvojenem izvajalčevem predračunu z vsemi prispevki (v tem primeru po finančnem programu iz leta 1965 2.000.000 ND). Republiški sekretariat za notranje zadeve ni mogel pričeti z gradnjo paviljona. Do konca leta 1966 so občinske skupščine prispevale za oskrbnine 570.000 ND od predvidenih 800.000 ND.

Zaradi težke situacije v zavodu je Republiški sekretariat za notranje zadeve predlagal rešitev, da se iz zgradbe VPD Radeče izselijo družine delavcev zavoda ter se ti prostori uporabijo za namestitev gojencev. S tem bi pridobili 60 mest, torej približno toliko, kot bo kapaciteta novega paviljona. Ta premestitev pa bi bila možna le, če bi dogradili stanovanjski deveterček, ki je že zgrajen do III. faze.

Z realizacijo navedenega predloga bi rešili pereč stanovanjski problem delavcev zavoda, pridobili kapaciteto 60 mest za gojence in omogočili začetek adaptacije zgradbe gradu, ki je nujno potrebna. Za adaptacijo, vključno s centralno kurjavo, bi bilo potrebno ca 1.000.000 N din.

Če bi Republiški sekretariat za notranje zadeve v letu 1967 uporabil sredstva, ki so predvidena v proračunu za oskrbo gojencev in sredstva zbrana od ob-

činskih skupščin v letu 1966 za predlagano investicijsko izgradnjo, bi bil problem Radeč rešen hitreje kot v primeru zbiranja sredstev za izgradnjo novega paviljona.

Republiški sekretariat za notranje zadeve bo pripravil predlog odloka o finančnem programu adaptacij v VPD Radeče, ki naj ga sprejme Skupščina SR Slovenije.

O d d a j a v z a v o d z a d e f e k t n e
m l a d o l e t n i k e

Tega vzgojnega ukrepa sodišča skoraj ne izrekajo, ker v Sloveniji nimamo posebnega zavoda za defektne mladoletnike. Defektne mladoletnike sodišča oddajajo v redne vzgojne zavode, kjer pa otežujejo prevzgojno delo z ostalimi gojenci.

Ker se kmalu ne predvideva ustanavljanje posebnega zavoda za te mladoletnike, je potrebno, da Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo skupaj z Republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo najde možnosti za izvrševanje tega vzgojnega ukrepa v okviru enega izmed obstoječih zavodov v Sloveniji. To naj omogoči ustrezna notranja organizacija dela v zavodu (posebna skupina za defektne mladoletne prestopnike).

S k u p n i p r o b l e m i z a v o d s k i h
u k r e p o v

V zvezi z izvrševanjem zavodskih ukrepov je zakon o izvrševanju vzgojnih ukrepov uvedel novost v tem, da mora sodišče odločiti o višini prispevka staršev k oskrbnim stroškom v zavodih. Le redka sodišča to določbo izvajajo, zato imajo skrbstveni organi težave pri določanju in izterjevanju prispevka staršev. Pri izvajanju te določbe zakona manjka predvsem več sodelovanja med sodišči in skrbstvenimi organi, ki jih bo potrebno urediti, če ne drugače, pa mogoče s pri-

poročilom republiških sekretariatov.

Zakon o izvrševanju vzgojnih ukrepov na več mestih tudi poudarja sodelovanje med zavodi in skrbstvenimi organi. To je zadovoljivo tam, kjer delajo na občinah socialni delavci, mnogo slabše pa je, če teh nimajo. Skrbstveni organi nudijo zavodom predvsem premalo podatkov o družinskih razmerah mladoletnika, ob odpustu pa je pomanjkljiva skrb za mladoletnika. "ato se večkrat dogaja, da napor zavodske vzgoje ne pridejo do izraza, ker mladoletnik ostane brez pomoči socialne službe v trenutku, ko bi jo najbolj potreboval.

Delo republiških organov na izboljšanju pravnih, organizacijskih, metodoloških in drugih pogojev za izvrševanje vzgojnih ukrepov

Da bi v največji možni meri sanirali položaj pri izvrševanju vzgojnih ukrepov, so tekom leta 1966 republiški organi podvzeli naslednje ukrepe:

1. Ob sodelovanju vseh republiških organov, odgovornih za izvrševanje vzgojnih ukrepov, je začasna komisija za proučitev potreb na področju družbeno negativnih pojavov v mesecu marcu 1966 izdelala "Predlog materialnih in kadrovskih potreb ter ukrepov glede družbeno negativnih pojavov v SRS v letih 1966-1970". O predlogu je razpravljala Izvršni svet na svoji seji in s predsedniki občinskih skupščin (31.5.1966) in Organizacijsko-politični zbor (13.12.1966). Vsi navedeni organi so predlog sprejeli in sklenili, da je potrebno predlog upoštevati pri izdelavi družbenega plana razvoja v letih 1966-1970. Izvršni svet in Organizacijsko-politični zbor sta priporočila, da naj o predlogu razpravljajo tudi občinske skupščine in posamezne predloge vnesejo v svoje srednjeročne plane. Ta material, kot tudi informacijo o položaju socialnih služb v SR Sloveniji, sta Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo in Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo dala na dnevni red posvetovanj s predstavniki sodišč,

tajniki občinskih skupščin in bazenskih posvetovanj s tajniki in predstavniki služb socialnega varstva. Materiala sta bila pozitivno ocenjena in so udeleženci pokazali pripravljenost, da v okviru občinskih skupščin v letu 1967 začnejo odločnejše reševati težak položaj socialne službe.

Vzporedno z omenjenima materialoma so bili posredovani občinskim skupščinam in obravnavani na posvetovanju normativi za delo socialnih služb, ki so osnova za dopustno obremenitev delavcev na področju socialnega varstva in s tem tudi izvrševanja vzgojnih ukrepov in drugih preventivnih nalog v zvezi z družbeno negativnimi pojavi. To je prvi strokovno pripravljeni material, ki je solidna osnova za sistematično urejanje socialnih služb občinskih skupščin.

K mobilizaciji in nenehnemu vzpodbujanju občinskih skupščin je prišteti tudi poročilo o rezultatih analize izvrševanja vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, ki jo je kot prvo fazo raziskave uspešnosti tega ukrepa, izdelal Inštitut za kriminologijo v Ljubljani. Poročilo je Komisija za splošna vprašanja izvrševanja vzgojnih ukrepov skupaj s svojimi stališči in predlogi dostavila občinskim skupščinam, da o njem razpravljajo in ugotovijo dejansko stanje na svojem območju. Analiza je namreč pokazala mnoge konkretne pomanjkljivosti v organizaciji in metodah dela socialne službe po teh vprašanjih.

Vsi omenjeni ukrepi, ki so bili obrnjeni neposredno v angažiranje občinskih skupščin, da temeljiteje proučijo to problematiko na svojem območju, ker so one tudi zakonite izvrševalke obravnavanih ukrepov, so bili sicer organizacijski ukrepi, vendar so pojasnili vrsto vsebinskih in strokovno metodoloških vprašanj, ki so bila neobdelana. Točnih podatkov o rezultatih ukrepov občinskih skupščin nimamo, ker bodo bolj vidni v letu 1967 (glede na to, da so se vsa prizadevanja odvijala tekom tekočega proračunskega leta 1966). Obveščeni smo, da določene občinske skupščine (npr. Trbovlje, Murska Sobota) že pripravljajo predloge za zaposlitev novih socialnih delavcev kot rezultat o-

menjenih ukrepov. Menimo, da je tako intenzivno delo z občinskimi skupščinami nujno nadaljevati, ker niti ne gre vedno za dodatna finančna sredstva, temveč za boljšo organizacijo dela in sodobnejše metodološke prijeme.

Materialne potrebe, predvidene v izdelanem predlogu, ki naj bi jih zagotavljala SR Slovenija, so le deloma uresničene v letu 1966 in se nanašajo v glavnem na Vzgojni zavod Logatec in VPD Radeče, vsa ostala predvidevanja (Višnja gora, Smlednik itd.) pa so ostala odprta za naslednja leta. Po zagotovitvi Zavoda za plan SR Slovenije bo možno več sredstev v predvidene namene zagotoviti šele v letih 1969-1970.

2. Da bi občinskim skupščinam omogočili še boljše delo in tudi preusmeritev v preventivno dejavnost, pripravlja Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo Zakon o varstvu pobeglih otrok, ki bo uredil postopek s temi otroki in mladoletniki ter način financiranja stroškov, ki nastajajo zaradi varstva teh otrok. Sedanje stanje namreč materialno obremenjuje le določene občinske skupščine, medtem ko ostajajo brezskrbne tiste, s katerega področja so ti otroci, to je tiste, ki bi morale bolje urediti preventivno varstvo.

Vzporedno s tem ukrepom bo tekom aprila letošnjega leta Republiški sekretariat za notranje zadeve skupno z Republiškim sekretariatom za zdravstvo in socialno varstvo dokončno pripravil navodilo o načinu spremljanja in izročanja mladoletnikov, ki pobegnejo ali se skrivajo in se zaradi tega ne more izvrševati oziroma nadaljevati že izrečeni vzgojni ukrep. Izdaja navodila se je ob reorganizaciji organov za notranje zadeve nekoliko zavlekla, vendar je treba poudariti, da delavci za notranje zadeve v redu opravljajo to obvezo.

V kolikor bomo v letu 1967 dobili potrebna sredstva, bomo v tem letu zaradi boljšega preventivnega dela občinskih skupščin in boljšega izvrševanja vzgojnih ukrepov obdelali vsa odprta vprašanja v

zvezi z opredelitvijo stopnje osebne in vedenjske motenosti otrok in mladine. Dosedanja nejasna oziroma neizdelana terminologija vodi ne le k napačnemu evidentiranju teh otrok, temveč tudi k neustreznim ukrepom in predlogom glede prijemov. S strokovnimi opredelitvami stopnje posameznih motenj bo mogoče zasnovati premišljeno kurativno in preventivno delo z mladino. Te opredelitve terjajo od Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo občinske službe že več let.

3. Zakon o izvrševanju vzgojnih ukrepov je v členu 55 določil, da Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo imenuje komisijo, ki obravnava vprašanja sodelovanja med organi in organizacijami, ki morajo sodelovati pri izvrševanju vzgojnih ukrepov. Komisija je bila ustanovljena z odločbo dne 12/7-1966 in je pričela takoj z delom. Na sejah je obravnavala najbolj akutne probleme s področja izvrševanja vzgojnih ukrepov in dela na področju vzgojno zanemargjene in delinkventne mladine sploh. Komisija bo v tem letu posvetila posebno pozornost delovanju družbenih organizacij in društev na področju varstva otrok z motnjami in hibami v vedenju in osebnosti in bo skušala usklajevati njihove programe na tem področju dela.
4. Organizacijsko-politični zbor Skupščine SR Slovenije je naročil Republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo naj pripravi zakon o vzgojnih zavodih oziroma naj s popravo že veljavnih zakonov tudi pravno uredi stanje v vzgojnih zavodih. To bo urejeno z zakonom o usposabljanju otrok in mladolletnikov z motnjami in hibami v telesnem in duševnem razvoju. O predlogu zakona že razpravljajo predstaviški organi. Zakon ureja tudi celotno področje usposabljanja otrok in mladolletnikov z motnjami v vedenju in osebnosti in upošteva smernice, ki jih je dal Organizacijsko-politični zbor na seji dne 13/12-1966.
5. Za opravljanje prosvetno-pedagoške službe v vzgojnih zavodih je bil pooblaščen Zavod za šolstvo SR Slovenije, ki je za področje posebnega šolstva nametil stalnega pedagoškega svetovalca in oblikoval

strokovno skupino, v kateri so svetovalci prosvetno-pedagoške službe, svetovalci za področje socialne službe ter svetovalci za psihološko službo. V letu 1966 je skupina obiskala vse vzgojne zavode in jim posredovala smernice za izboljšanje vzgojnega dela z mladostniki.

6. Skrb za strokovno izpopolnjevanje delavcev v vzgojnih zavodih vodi tudi društvo defektologov Slovenije - sekcija vzgojiteljev družbene neprilagojene mladine predvsem z organizacijo posvetovanj in seminarjev za vzgojitelje. Tak seminar je bil decembra 1966 in ga je obiskalo 90 vzgojiteljev.

Zaključki in predlogi

Če strnemo vse ugotovitve glede izvajanja vzgojnih ukrepov, tedaj lahko rečemo, da v Sloveniji iz objektivnih in subjektivnih vzrokov vzgojnih ukrepov v glavnem še ne izvršujemo tako, kot bi bilo to potrebno. Vzrok je predvsem v pomanjkanju strokovno usposobljenega osebja in materialnih sredstev za uveljavitev pogojev. Kljub temu pa ni moč zanikati dobljenih prizadevanj in ukrepov, ki že kažejo izboljšanje oziroma, ki so osnova za boljše in strokovnejše delo v letošnjem in naslednjih letih.

Na osnovi ugotovitev v poročilu predlagamo, da Skupščina SR Slovenije za izboljšanje izvrševanja vzgojnih ukrepov sprejme:

- odlok o finančnem programu adaptacije vzgojnega zavoda v Logatcu in tako odobri finančna sredstva, ki so nujno potrebna za pričetek delovanja VZ Logatec;
- odlok o finančnem programu adaptacije vzgojno-popolnjevalnega doma v Radečah;
- priporoči občinskim skupščinam, da naj organizacijo in sistemizacijo socialne službe uskladijo z normativi za delo socialne službe.

Na podlagi drugega odstavka 6. člena zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov (Uradni list SRS št. 5-38/66) izdaja republiški sekretar za notranje zadeve v sporazumu z republiškim sekretarjem za zdravstvo in socialno varstvo

N A V O D I L O

o ravnanju z mladoletnikom, ki se izmika izvršitvi vzgojnega ukrepa

1. Če se izvrševanje vzgojnega ukrepa ne more začeti ali nadaljevati, ker je mladoletnik pobegnil ali se skriva, obvesti skrbstveni organ oziroma zavod, ki išče mladoletnika zaradi izvrševanja vzgojnega ukrepa, o tem najbližjo postajo milice.

2. Obvestilo iz prejšnje točke obsega: mladoletnikov priimek in ime; datum in kraj rojstva; naslov zadnjega prebivališča; datum pobega; kaznivo dejanje, zaradi katerega je bil izrečen vzgojni ukrep; vzgojni ukrep, ki je bil izrečen; skrbstveni organ oziroma zavod, kateremu je treba mladoletnika pripeljati in morebitne druge podatke, ki so koristni za iskanje mladoletnika.

3. Postaja milice išče mladoletnika s poizvedovanjem, lahko pa ukrene kaj drugega, kar je potrebno, da se mladdetnik čimprej izsledi.

4. Delavec milice, ki izsledi in spremlja mladoletnika, mora z njim ravnati obzirno, upoštevati njegovo osebnost, občutljivost in morebitne druge lastnosti, ki jih je mogoče opaziti pri mladoletniku.

Nasproti mladoletniku praviloma ni mogoče uporabiti prisilnih sredstev (fizične sile, gumijevke, strelnega orožja). Ta sredstva sme uporabiti delavec milice le, če je potrebno zaradi mladoletnikovega napada s strelnim ali hladnim orožjem zavarovati življenje ljudi ali če mora delavec milice od-

vrniti od sebe neposredni napad, s katerim je ogroženo njegovo življenje.

5. Mladoletnika ni dovoljeno pridržati v priporu ali v prostoru za pridržanje skupaj z odraslimi osebami.

Postaja milice lahko mladoletnika pridrži samo v posebnem prostoru in pod nadzorstvom le toliko časa, kot je to nujno potrebno, da ga izroči skrbstvenemu organu.

6. Postaja milice, ki izsledi mladoletnika, ga takoj izroči skrbstvenemu organu občine, na območju katere je bil mladoletnik prijet. Temu organu hkrati izroči tudi pismeno poročilo, ki obsega podatke o tem, kje in v kakšnih okoliščinah je bil mladoletnik prijet, kateri skrbstveni organ ali zavod ga išče, kako se je mladoletnik obnašal v času pobega in podobno.

7. Delavec milice pripelje mladoletnika, ki je bil prijet zunaj sedeža skrbstvenega organa, temu organu z osebnim avtomobilom. Če to ni mogoče, pripelje mladoletnika z javnim prevoznim sredstvom, vendar na način, ki čim manj zbuja pozornost javnosti.

8. Skrbstveni organ poskrbi, da se prijeti mladoletnik pripelje organu oziroma zavodu, ki je uvedel postopek za iskanje mladoletnika.

9. Skrbstveni organ sporazumno s postajo milice uredi vprašanje prevzemanja mladoletnikov, ki so pobegnili ali se skrivajo pred izvrševanjem vzgojnega ukrepa.

10. Z mladoletnikom, ki je na begu ali med skrivanjem storil kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, ravnajo delavci milice v skladu z določbami zakonika o kazenskem postopku.

Postaja milice obvesti skrbstveni organ ali zavod, ki išče prijetega mladoletnika, da je mladoletnik storil kaznivo dejanje in ga zato ni mo-

goče pripeljati.

11. Skrbstveni organ lahko zaprosi postajo milice, da mladoletnika, ki je pobegnil iz vzgojnega poboljševalnega doma, neposredno pripelje v dom.

12. Stroški za izsleditev mladoletnika, njegovo preskrbo ter prevoz do najbližjega skrbstvenega organa oziroma zavoda gredo v breme postaje milice.

Stroški, ki nastanejo skrbstvenemu organu zaradi preskrbe in spremljave mladoletnika, gredo v breme tistega skrbstvenega organa ali zavoda, ki je uvedel postopek za iskanje mladoletnika.

13. To navodilo začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 010/22-67

Ljubljana, dne 28. junija 1967.

Soglašam!
Republiški sekretar
za zdravstvo in
socialno varstvo:
Majda Gaspari l.r.

Republiški sekretar
za notranje zadeve:
Slavko Furlan l.r.

VSEBINA IN METODE SOCIALNO PEDAGOŠKEGA DELA V DISCIPLINSKEM CENTRU (x)

Absolventka Višje šole za socialne delavce v Ljubljani Breda Sax-Lozar je leta 1966 izdelala diplomsko delo z naslovom: "METODE SOCIALNO PEDAGOŠKEGA DELA V DISCIPLINSKEM CENTRU PRI ZAVODU ZA SOCIALNO DELO OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA". Iz navedenega dela objavljamo nekatera izbrana poglavja.

Tov. Bredi Sax-Lozar se zahvaljujemo, da je dovolila objavo svojega dela.

Uredništvo

1. Priprave - praktični ukrepi

Obravnava mladoletnika v disciplinskem centru mora potekati čimbolj načrtno in ekonomično, zato so pred izdelavo programa potrebne temeljite priprave, katerih namen je predvsem:

(x) O disciplinskih centrih so bili v Vestniku objavljani že naslednji članki:

- Dr. Bronislav Skaberne: Disciplinski center za mladoletnike; Vestnik št. 4/1962
- Organizacija, osnovna načela in metode dela z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj v disciplinskih centrih za mladoletnike v LR Sloveniji; Vestnik št. 4/1962
- Ivo Mlikota: Iskustva o radu u disciplinskem centru za muško omladino u Splitu 1961-1962 god; Vestnik št. 5/1962
- Franci Brinc: Zvezno posvetovanje o "prihvatilištima, disciplinskim centrima i prihvatnim stanicama"; Vestnik št. 3/1965

- razjasnitev diagnoze
- potrebna dopolnitev že zbrane dokumentacije
- izdelava prognoze ter ugotovitev možnosti za prevzgojo
- izvršitev določenih ukrepov, če to narekuje situacija

temu pa sledi načrt dela za bivanje mladoletnika v disciplinskem centru.

Po potrebi se v tej fazi pritegneta k obravnavi mladoletnika še psiholog in zdravnik.

Da bi se te naloge lahko izvršile, opravi pedagog sledeče praktične ukrepe:

a) Študij spisa socialne službe

Osnovno izhodišče za akcijo - t.j. za izdelavo in izvajanje programa v disciplinskem centru je poročilo socialne službe, ki se po čl. 439 ZKP obvezno pošilja pristojnemu sodišču. Vodja disciplinskega centra je sicer z vsebino tega poročila običajno že predhodno seznanjen, ker sodeluje s socialnim delavcem pri zbiranju podatkov ter formuliranju zaključnega mnenja in izdelavi predloga o vzgojnem ukrepu. Vendar pa ga v fazi priprave dela zanima to poročilo kot izhodišče za tretman. Ponovno pretrse vse dotedanje diagnostične ugotovitve in je pri tem pozoren zlasti na naslednje točke:

- slika mladoletnikove osebnosti
- vzgojno vzdušje v družini in splošna družinska atmosfera
- podatki o event. zavrtosti posameznih motivacijskih področij, kar je pomembno za kasnejše delo z mladoletnikom, ki se usmeri v aktivizacijo in preoblikovanje njegovih potreb in v njih usmerjanje ter socializiranje
- analiza simptomatike, zlasti disocialne; ugotovitev ali gre za primarne ali sekundarne

disocialne simptome ali pa so ti le situacijsko pogojeni

- primerjava, kako se ujemajo elementi osebnostne strukture, simptomatike, razvojni pogoji in sprožilne situacije.

Na podlagi predhodnih opažanj sledi klasifikacija mladoletnika z ozirom na tip delinkvence, pri čemer se pedagog poslužuje bodisi klasifikacije Inštituta za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani, v zadnjem času pa klasifikacije po Augustu Eichornu, ki deli mladoletne storilce kaznivih dejanj na tri kategorije:

- aa) v tiste, "ki ne vedo" kako naj bi pravilno ravnali (tzv. predsocialni delinkventi. To so mladoletniki, ki zaradi zaostanka v intelektualnem razvoju še niso dovolj socializirani, ali pa so v večji meri nevzgojeni in zanemarnjeni. So v celoti infantilni, kot osebnosti neformirani v odnosu na njihovo kronološko starost. Pri njih zasledimo pomanjkljivo izgrajen svet moralno-etičnih norm, njihove navade so v socialnih odnosih še neizdelane);
- bb) v tiste. "ki ne morejo" drugače ravnati (tzv. disocialni delinkventi. Mednje lahko uvrščamo labilne, čustveno labilne in nevrotične posameznike z disproporcijami v osebnosti, dalje eksplozivne in avtistične psihopate. Mladoletni delinkventi, ki jih uvrščamo med disocialne, so kot osebnosti sicer dosegli neko stopnjo, vendar z določenimi pomanjkljivostmi oz. odkloni v osebnostni izgradnji);
- cc) v tiste, "ki nočejo" drugače ravnati, kot ravnajo (tzv. antisocialni delinkventi. Sem sodijo mladoletniki - maloštevilnejši posamezniki, ki sicer priznavajo neke norme, in se jih tudi držijo, vendar so te norme vsebinsko amoralne in družbeno nesprejemljive. Mednje bi lahko uvrstili tipične antisocialne psihopate in ljudi s cerebralnimi poškodbami, ki jih je

literatura v preteklosti označevala z "moralinsanity").

Klasifikacija, povezana z drugimi kriteriji služi pedagogu kot podlaga za izdelavo delovnega programa oziroma pri tretmanu mladoletnika v disciplinskem centru.

b) Razgovor s socialnim delavcem, ki je doslej vodil primer

Socialni delavec, ki je vodil primer mladoletnika - delinkventa od začetka pa do zaslišanja in obravnave na sodišču, lahko posreduje pedagogu številne podatke, ki sicer niso vsebovani v zbrani dokumentaciji; zato ima njun razgovor trojni pomen:

- 1) socialni delavec interpretira pedagogu marsikakšen podatek, ki ga sicer poročilo po čl. 439 ZKP ne vsebuje. Predvsem ga informira o poteku dotedanje obravnave in o trenutnem stanju primera, ker od poslanega poročila do obravnave poteče včasih tudi nekaj mesecev;
- 2) razgovor ima karakter delovnega sestanka, kjer se socialni delavec in pedagog pogovorita;
 - o tehnični plati priprav, ki jih je treba še opraviti v zvezi z dodatnim zbiranjem dokumentacije;
 - o nujnih ukrepih, ki so event. takoj potrebni;
 - o predlogih, ki jih ima socialni delavec glede na izdelavo programa in sam tretman mladoletnika v disciplinskem centru;
 - socialni delavec posreduje pedagogu tudi svoje vtise z obravnave na sodišču. Poroča mu, kakšen odnos je pokazal mladoletnik do storjenega kaznivega dejanja, kako se je zagovarjal, kako je sprejel izrek vzgojnega ukrepa. Istočasno ga informira, kako so na izrečeni vzgojni ukrep reagirali tudi mlado-

mladoletnikov starši. Ti podatki so za pedagoga važni predvsem zato, ker se z ozirom na interpretacijo pripravi na prvi stik z mladoletnikom in njegovimi starši;

- socialni delavec seznani pedagoga tudi s sugestijami sodišča, ki se kasneje vnesejo v sklep. V prvem obdobju dela disciplinskega centra pri zavodu za socialno delo občine Ljubljana-Šiška je pedagog pri vsakem primeru posebej osebno razgovarjal s sodnikom in ekscerptiral sodni spis, vendar to delo zdaj največkrat ni več potrebno, ker mu vse bistvene podatke posreduje socialni delavec, ki po službeni dolžnosti prisostvuje zaslišanju in obravnavi na sodišču;

- 3) Na tem skupnem sestanku pedagog tudi formalno prevzame nadaljnjo obravnavo primera v svoje pristojnost. To pa ne pomeni, da preneha njegovo sodelovanje s socialnim delavcem, pač pa ostaneta še naprej v tesni povezavi. Pedagog redno seznani socialnega delavca z načrtom dela, posreduje mu informacije o poteku obravnave mladoletnika v disciplinskem centru, ob koncu izvajanja ukrepa skupaj rezimirata zaključke, pedagog ga seznani s poročilom za sodišče. Če je mladoletniku izrečen še vzgojni ukrep strožjega nadzorstva, sodelujeta pri načrtovanju tudi tega.

c) Prvi razgovor z mladoletnikom in njegovimi starši

Pomen prvega razgovora

Po končani obravnavi na sodišču in izreku vzgojnega ukrepa je postavljena pred pedagoga naloga, da čimprej naveže stik z mladoletnikom in njegovimi starši. Običajno pride do prvega razgovora v mladoletnikovi družini v roku enega tedna po obravnavi, torej tedaj, ko so vtisi s sodišča v vseh še živi, mladoletnik pa doživlja izrečeni ukrep kot sankcijo družbe za storjeno kaznivo dejanje.

V praksi ima pedagog prvi razgovor z mladoletnikovimi starši na njihovem domu, kjer jih po predhodnem obvestilu obišče; daljši, vodeni razgovor z mladoletnikom pa se odvija v disciplinskem centru - navadno prvi dan - torej ob pričetku izvajanja disciplinskega ukrepa.

Prvi razgovor je za samo izvajanje prevzgojnega dela z mladoletnikom velikega pomena. Nastop pedagoga v mladoletnikovi družini in v kontaktu z njim mora biti v mnogočem prilagojen posredovanim informacijam socialnega delavca, kakšen odnos je pokazal mladoletnik do storjenega kaznivega dejanja, kako se je zagovarjal in kako so on ter njegovi starši reagirali na izrečeni vzgojni ukrep. Njegov nastop mora biti taktičen, siguren, vzbujati mora določeno avtoriteto. Že ob prvem razgovoru mora ustvariti pravilno vzdušje in vzbuditi zaupanje, njegovo zadržanje ne sme biti niti superiorno, pa tudi ne nevtrarno.

Vsebina prvega razgovora ob obisku mladoletnikove družine in njegov namen

Glavna vsebina prvega razgovora z mladoletnikovimi starši na domu je sledeča: pedagog jim posreduje informacije, da dojamajo pomen, naloge, vsebino in cilj tretmana mladoletnika v disciplinskem centru, hkrati pa jih seznani tudi z režimom in načinom izvajanja vzgojnega ukrepa. Staršem pojasni, da mladoletnik lahko prihaja v disciplinski center sam, brez spremstva, obrazloži pa tudi kakšne posledice lahko nastanejo, če se dogovorjenega režima ne bo držal. Z njimi se dogovori, kdaj bo mladoletnik prvič prišel v disciplinski center - določi dan in uro - in kako bo prihajal vse naslednje dni. Pri tem pa seveda upošteva mladoletnikove obveznosti do šole - če je šoloobvezen, ali do dela - če je zaposlen tako, da te obveznosti zaradi prihajanja v disciplinski center ne bi bile prizadete.

V prvem razgovoru s starši ima pedagog namen:

- spoznati se z mladoletnikovimi starši in jih

seznaniti, na kakšen način bo potekala obravnava mladoletnika v disciplinskem centru;

- ustvariti z njimi potreben zaupni kontakt, ki naj pripomore k skladnosti vzgojnega dela v disciplinskem centru in doma;
- pogovoriti se s starši o vzgojnih in drugih težavah v družini;
- zagotoviti sodelovanje staršev pri planiranju mladoletnikove bodočnosti;
- spoznati se s sedanjo družinsko situacijo;
- dobiti sugestije staršev na izdelavo načrta dela z mladoletnikom v disciplinskem centru;
- pomagati staršem, da prebrodijo čustvene probleme v zvezi z obravnavo njihovega otroka v disciplinskem centru in do otroka samega.

Prav pri tej zadnji točki menim, da je treba povedati sledeče:

Mnogi starši do obravnave svojega otroka nimajo objektivnega odnosa. Upoštevati moramo, da pomeni tretman otroka v disciplinskem centru zamje poseganje v bistvo njihovega intimnega življenja. Zato je treba upoštevati, da se staršem v takih situacijah porajajo različna čustva;

Nekateri doživljajo ukrep sodišča kot nekakšno družinsko tragedijo in izgubijo vse zaupanje v lastnega otroka pa tudi v lastne vzgojne sposobnosti. Taki starši so potrebni predvsem vzpodbudne besede, treba jih je ohrabriti in jim povrniti izgubljeni optimizem. Pri tem pa se ne sme zmanjševati pomena mladoletnikovega kaznivega dejanja, v primerni obliki se jim lahko dopove, da je vse še moč popraviti, če bodo tudi oni pokazali dobro voljo in pripravljenost za sodelovanje.

Pogosto pa starši slepo zagovarjajo svojega otroka in se izogibajo sodelovanju ali pa se iz sličnih nagibov celo upirajo izvajanju vzgojnega ukrepa. V takih primerih je treba uporabiti določene

no mere avtoritativnosti, prednje je treba postaviti izvajanje ukrepa kot zahteve in jih hkrati opozoriti na odgovornost zaradi neizpolnjevanja roditeljskih dolžnosti.

S tem prvim razgovorom s starši želi pedagog doseči torej več ciljev. Že zbrane anamnestične podatke in objektivna dejstva želi dopolniti predvsem z vidika lastne ocene. Teži zlasti k temu, da oceni družinske vzdušje, vzgojni režim, vzgojne prijeme mladoletnikovih staršev pa tudi njihove vzgojne sposobnosti. Ob obisku spozna družinske člane, istočasno pa ugotavlja, kakšno mesto zavzema mladoletnik v družini, kakšni so njegovi interesi. Iz razgovora povzame, ali je v družini življenje organizirano tako, da ima mladoletnik vsaj dokaj ustaljen dnevni režim - če in koliko se starši z njim ukvarjajo in kakšni odnosi prevladujejo med posameznimi družinskimi člani. Hkrati pa mu ta razgovor daje možnost, da spozna najbistvenejše probleme v družini in izloči najdominantnejše kot npr.: bolezen, nezaposlenost, nerešena materialna vprašanja, alkoholizem itd. Vsa ta vprašanja registrira ter predvidi rešitev določenih problemov v teku svojega nadaljnjega dela.

Glede na to, da želi pedagog v tem prvem stiku s starši doseči določene cilje, ki sem jih že navedla, smatra za potrebno, da vsaj del razgovora poteka v odsotnosti mladoletnika. Če je ta ob prihodu pedagoga prisoten, se mu sicer predstavi in ga formalno obvesti o namenu svojega obiska, hkrati pa mu tudi pove, da bo njun razgovor potekal v disciplinskem centru. Starše poprosi, da bi se o določenih stvareh lahke pogovoril le z njimi, predvsem iz naslednjih razlogov:

- Ker želi ob razgovoru preveriti, kakšno je trenutno družinsko stanje in kakšno mesto zavzema mladoletnik v družinski skupnosti sodi, da bi prisotnost mladoletnika vplivala na starše tako, da podatkov ne bi posredovali spontano.
- Kadar je treba staršem pomagati pri premagovanju

čustvenih težav in problemov, ki so v zvezi z obravnavo njihovega otroka na sodišču in v disciplinskem centru, jih je treba predvsem hrabriti in jim povrniti izgubljeno zaupanje v otroka. Pri tem bi mladoletnik lahko dobil vtis, da ga pedagog zagovarja - kljub storjenemu kaznivemu dejanju.

Razgovor z mladoletnikom

Prva ura izvajanja vzgojnega ukrepa v disciplinskem centru je posvečena razgovoru z mladoletnikom, ki ima značaj vođenega razgovora. Pri tem upošteva pedagog nekatere principe, ki veljajo za diagnostični intervju in sicer:

- da ustvari pravilno vzdušje
- da postavlja vprašanja jasno, ekonomično in prirodno
- eventuelne emocionalne situacije taktno rešuje
- ohrani avtoriteto, vendar ne utesnjuje sproščene atmosfere.

Uvodoma pojasni pedagog mladoletniku namen, vsebino in cilj obravnave v disciplinskem centru, istočasno pa mu v razgovoru prikaže, kakšne posledice imajo zanj kazniva dejanja in zakaj je potrebno spoštovanje moralnih družbenih norm. Predvsem poudari dejstvo, da mu je družba sicer pripravljena pomagati, vendar je pri tem potrebno tudi njegovo sodelovanje bodisi glede izpolnjevanja nalog, ki mu jih disciplinski center nalaga, bodisi glede točnosti prihajanja v disciplinski center. Opozori ga na posledice, če se razporeda ne bo držal.

Razgovor z mladoletnikom je v bistvu dopolnitev objektivnih podatkov z namenom, da pedagog čimbolj spozna kako mladoletnik subjektivno doživlja objektivno okolje in kako se nanj odziva. Ob tem prvem razgovoru želi pedagog doseči:

- da bi mladoletnik doživel vzgojni ukrep kot posledico za svoje kaznivo dejanje in ne kot

maščevanje družbe;

- da bi ob tem doživel pozitivne moralne in družbene norme;
- da bi vzgojni ukrep dojel kot sankcijo, ki mu nalaga odgovornost in obveznost;
- da bi vzgojni ukrep vplival nanj tako, da bi uvidel potrebo po lastnem sodelovanju in spoznal njegovo koristnost;
- da bi ga pripravil do tega, da tudi sam predloži ukrepe za odpravljanje lastnih napak in razmisli o načrtih za bodočnost;
- da bi dobil vpogled v mladoletnikovo doživljanje glede na to, kako je sprejel vzgojni ukrep;
- da bi spoznal mladoletnikovo subjektivno vrednotenje objektivnih dejstev;
- da bi spoznal ali ima mladoletnik kakšne posebne probleme ali težave, ki bi jih bilo treba rešiti.

V razgovoru pedagog jasno naglasi, da pomoč, ki jo je pripravljen nuditi mladoletniku ni v tem, da bi preprečeval posledice njegovih napačnih dejanj, ampak mu želi pomagati s tem, da se bo discipliniral ter postal bolj odgovoren nasproti sebi, staršem in družbi.

Nato se dogovorita o točnem razporedu prihajanja v disciplinski center; pedagog skuša doseči, da mladoletnik tudi sam predlaga določene aktivnosti, ki bi jih lahko vnesel v program dela v disciplinskem centru. Obvezno ga seznani tudi s tem, kaj bo delal ob naslednjem prihodu v disciplinski center.

Čeprav poteka razgovor z mladoletnikom že ob pričetku izvajanja vzgojnega ukrepa, sodi tudi ta še v fazo priprav dela, ker je šele za tem možna iz-

delava načrta in prognoze.

- d) Zbiranje dodatnih informacij v mladoletnikovem širšem okolju (šola, delovno mesto) - izvajanje nujnih ukrepov

Da bi bila zagotovljena skladnost vseh vzgojnih faktorjev, se pedagog disciplinskega centra ne povezuje le z mladoletnikovimi starši, temveč tudi z njegovim širšim okoljem: šolo ali delovnim mestom.

V fazi pripravljalnega dela - t.j. pred pričetkom izvajanja vzgojnega ukrepa je njegov namen, zbrati v šoli ali na delovnem mestu vse tiste informacije, ki v mladoletnikovi dokumentaciji še niso navedene, ki pa osvetljujejo njegovo vedenje tudi v šolskem oz. delovnem okolju.

Mladoletniki, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v disciplinski center so bili v največ primerih tudi slabi učenci ali pa so predstavljali nekakšen disciplinski problem šole. V takih primerih mora biti pristop pedagoga toliko bolj premišljen, kajti z netaktično potezo bi lahko povzročil mladoletnikovo izključitev iz šole. To pa bi za mladoletnika pomenilo dvojni udarec: prvič bi izgubil zaupanje do pedagoga, ki mu je obljubil diskretnost, drugič pa bi se predenj postavilo vprašanje - kaj sedaj.

Zato se pedagog pred razgovorom v šoli vedno informira, kakšen odnos imajo posamezni pedagogi do mladoletnika, za sodelovanje pa se obrne na tistega, za katerega je prepričan, da želi mladoletniku pomagati. Pri tem išče informacije, kakšno mesto zavzema mladoletnik v razrednem kolektivu, kakšen je njegov odnos do učnega osebja in do sošolcev, kakšen je njegov učni uspeh in kako bi se mu lahko pomagalo. Njuno sodelovanje temelji na stalni kontroli mladoletnikovega učenja, njegovega napredka, izpolnjevanja obveznosti itd.

Če je mladoletnik zaposlen, se pedagog običajno obrača na njegovega mojstra ali na socialnega delavca delovne organizacije, da mu posredujeta zaželenne informacije, da se z njima dogovori tudi o potrebnih ukrepih, ki naj bi skladno z prevzgojnim tretmanom v disciplinskem centru pozitivno vplivali na mladoletnikovo vedenje.

V tej pripravljalni fazi dela pokrene pedagog tudi vse potrebno, da se izvedejo nujni socialni ukrepi bodisi v korist mladoletnika samega ali pa v korist njegovega ožjega okolja.

Sem sodijo predvsem razne intervencije za sprejem mladoletnika v šolo ali na delovno mesto, iskanje možnosti za vključitev v športne ali druge družbene organizacije.

Če to zahteva družinska problematika, ki jo je pedagog spoznal iz spisa socialne službe in iz razgovora z mladoletnikovimi starši, se povezuje z zavodom za zaposlovanje zaradi zaposlitve enega izmed staršev - z zdravnikovim zavodom, kadar je potrebno zdravljenje težje bolezni - ali pa s socialno službo, če je družini potrebna materialna družbena pomoč.

S tem je v bistvu končana faza pripravljalnih del. Pedagog se zatem na skupnem sestanku s socialnim delavcem, ki je pred tem vodil primer, dogovori o načrtu dela.

Načrt dela

Pomen

Načrt dela je neobhodno potreben, da bo delo z mladoletnikom v disciplinskem centru ekonomično in uspešno. Obvezno je načrtovanje socialnih ukrepov in socialno-pedagoškega dela, ker je premišljen izbor vsebine metod dela in sredstev eden izmed predpogojev prevzgojnega uspeha.

Osnovne zahteve

Pri sestavljanju načrta upošteva pedagog disciplinskega centra naslednje osnovne zahteve:

- načrt dela naj bo strogo individualen, vsebina naj bo prilagojena posameznemu primeru, biti mora konkretna;
- vsebina načrta naj zajame vse probleme v zvezi z mladoletnikom in njegovo družino ter predvideno delo glede na te probleme;
- načrt naj bo plod kolektivnega mnenja; predvsem mnenja pedagoga in socialnega delavca, ki je doslej obravnaval primer, upošteva pa naj sugestije vseh tistih zunanjih sodelavcev, ki so po potrebi sodelovali pri obravnavi mladoletnika - bodisi psihologa ali zdravnika - pa tudi mladoletnikovih staršev ter šole ali delovnega mesta;
- pedagog aktivira mladoletnika ~~mladoletnika~~ in njegove starše že med pripravi delu, da s svojimi predlogi in odločitvami sodelujejo pri sestavljanju načrta.

Vsebina načrta

V načrtu so uvodoma poleg osebnih podatkov o mladoletniku, za katerega je načrt izdelan, opisani bistveni podatki, ki so pedagogu služili za sestavo načrta in sicer:

- kako je pristopil k načrtovanju
 - izhodišča, po katerih se je ravnal pri načrtovanju in diagnoza
 - ter kakšna je prognoza
- a) Bistveni podatki obsegajo torej kratek povzetek vseh opravil med pripravi za izvajanje ukrepa oddaje mladoletnika v disciplinski center.

Nadalje vse izvore motenosti in kakšne so bile posledice ter prognoze.

Prognoza je bistvena osnova za načrt dela, iz nje je razvidno, kakšne možnosti obstojajo za prevzgojno delo z mladoletnikom, kakšni prevzgojni cilji se lahko postavijo in v kakšni obliki se lahko nudi mladoletniku pomoč. V prognozi se pedagog opira na oceno socialnih, psiholoških in bioloških pogojev ter za oceno deviacij, ki se kažejo kot simptomi in za-držanja.

- Ocena socialnih pogojev vsebuje plastičnost okolja in sedanje življenske pogoje;
- faktorji simptomatike vključujejo trajanje in težino simptomov, koristi, ki jih prinaša simptom;
- faktorji osebnosti vsebujejo podatke: o vrsti izvoru in trajanju motenosti, teži sprožilnih situacij, inteligentnosti, značilnosti mladoletnikove osebnosti, o vprašanju uvidevnosti ter čustvene in etične odzivnosti;
- biološki pogoji: starost, spol, organske značilnosti, vpliv konstitucionalnih faktorjev.

b) Bistvenim podatkom in prognozi sledi okvirni načrt za bodočnost, t.j. načrt za doseg dolgoročnejših ciljev, ki jih bo pedagog skušal doseči - vsaj delno - med izvajanjem disciplinskega ukrepa. Le-ta predvideva vključitev mladoletnika v šolo, pomoč pri premagovanju šolskih težav, skrb za zaposlitev, strokovno usposabljanje, dopolnilno izobraževanje, vključitev mladoletnika v razne dejavnosti, eventualno zdravljenje itd. Določa splošne ukrepe, ki se nanašajo na dolgoročneje mladoletnikove življenske cilje in perspektive.

c) Na osnovi tega razčleni pedagog prevzgojno

delo z mladoletnikom in določi specifične vzgojne ukrepe, s katerimi bo skušal doseči mladoletnikovo resocializacijo.

Tu načrtuje:

1) Socialno-pedagoško obravnavo mladoletnika, ki jo z ozirom na različne naloge razdeli na:

- prevzgojno delo v smislu korekcije mladoletnikove osebnosti, nudenja čustvene opore, sproščenja notranjih napetosti, preoblikovanja negativnih lastnosti v pozitivne, preoblikovanja njegovih odnosov do ljudi in dela, vzbujanja čim širših interesov in razširitev področij mladoletnikovih zanimanj;
- vzgojno delo, ki vsebuje elemente normalne, družinske, delovne, estetske in spolne vzgoje ter vzgoje o zdravi izrabi prostega časa;
- umsko ali politehnično zaposlitev, ki zajema načrtno organizirano umsko in ročno zaposlitev;

Pri umski zaposlitvi pride v poštev

- . priprava za šolo v smislu kontrole znanja
 - . posredovanje tehnike učenja -
- nikakor pa ne instruktaža.

Program ročnih aktivnosti ali interesno-tehnična zaposlitev obsega oblikovanje najrazličnejšega odpadnega industrijskega materiala (lesni odpadki ipd), izdelovanje raznih uporabnih ali okrasnih predmetov, popravilo različnih manjših aparatov ali priprav.

Delo mora biti koristno, mladoletnika naj privaja k delovnim navadam; prepriča naj ga o koristnosti dela ter o tem, da je le s sadovi lastnega dela mogoče zadovoljevati svoje potrebe. Vzpodbuja naj ga k temu, da bo tudi po izvršitvi disciplinskega ukrepa čutil potrebo po neki koristni dejavnosti, ki bo njemu v razvedrilo in v pomoč staršem, ob

kateri bo lahko sproščal svoje notranje napetosti in koristno izrabljaj svoj prosti čas.

- 2) Program bivanja v disciplinskem centru, ki je specifičen glede na izrečeno obliko disciplinskega ukrepa (ob prazničnih dneh za določeno število ur - ali za določeno število ur tekom dneva).

- d) Vzklajevanje pedagoških posegov z ostalimi vzgojnimi činitelji.

Program ne vsebuje zgolj obravnavo mladoletnika, temveč vključuje vzporedno tudi delo s starši pa tudi poseganje pedagoga v šolo ali na delovno mesto ter družbene organizacije.

- e) Določila o izvajanju vzgojnega ukrepa: podatki, kdo bo izvajal delo z mladoletnikom v disciplinskem centru, kdo bo pri izvajanju sodeloval.

Načrt dela sestavi pedagog sam, ob tem pa upošteva mnenje in sugestije staršev, mladoletnika samega, socialnega delavca, sodišča in eventuelno šole ali delovnega mesta.

- - -

Iz prakse disciplinskega centra pri Zavodu za socialno delo Ljubljana-Šiška je izbran naslednji primer:

N A Č R T D E L A

I. ZA MLADOLETNIKA

B.H., roj. 4.9.1950 v Ljubljani, stan. M. učenca 8. razreda osemletke. Mladoletniku je občinsko sodišče I. v Ljubljani dne 13.I.1966 izreklo disciplinski ukrep oddaje v disciplinski center za 4 nedelje po 2 uri.

II. IZHODIŠČA PRI NAČRTOVANJU SOCIALNO-PEDAGOSKEGA DELA

- a) Negativni pogoji, pod katerimi se je obliko-

vala mladoletnikova osebnost - njih posledice in mladoletnikov reakcijski vzorec..

Diagnostične ugotovitve

- Zapažena simptomatika: svojeglavost, grdi izrazi nasproti materi, šolski neuspeh v 7.razredu (ponavljal razred), tatvine, pobeži od doma (4 dni in 3 noči) - ker se je zbal posledic in očeta.
- Analiza tatvin: prva prijava datira s 4.11. 1963, ko je mladoletnik vzel izpred nedograjene hiše betonsko železo in ga prodal Odpadu. Julija 1964 spet storil majhno tatvino. V letu 1965 je na veselici vzel iz ženske torbice 4.500.- din - s tem zagrešil majhno tatvino, zaradi katere se je zagovarjal na sodišču (po čl. 259/1 kazenskega zakonika). Tatvine vršita tudi njegova brata, vedel je za več njunih tatvin in se je z ukradenimi stvarmi tudi okoriščal. Mlajšega brata celo zavaja k tatvinam.
- Na osnovi anamnestičnih podatkov menimo, da se je motenost pojavila zaradi sledečih momentov:
 - . zaradi velike revščine
 - . starša ne znata vzgajati
 - . prepuščenost samemu sebi
 - . avtoritativnost očeta
- Mladoletnik je po podatkih, s katerimi razpolagamo verjetno povprečno inteligenten, ne kaže znakov čustvene motenosti. V pogledu osebnostnih lastnosti predvidevamo, da je emocionalno uravnovešen, ekstrovertiran, kaže zanimanja in interese kot njegovi vrstniki, ima realen odnos do sveta, za reakcije navzven pa je značilno: da ima pozitiven odnos do avtoritete, se zna vživljati v druge, je priljubljen, simptomatika vedenjske motenosti je po obsegu ozka in milo izražena.

Mladoletnik je duševno in telesno normalno razvit z motnjami vedenja zaradi vzgojne zanemarjenosti. Mladoletnik doma ni imel dovolj prilike in tudi ne dovolj vzgojnih vplivov, da bi se naučil v večji meri upoštevati veljavne moralne družbene norme. Mladoletnik nima moralno etičnih norm, je pomanjkljivo izgrajen in še ni dovolj socializiran.

b) Izhodišča za postavitev prognoze:

Pozitivni faktorji:

- inteligentnost in dobra uvidevnost. Zato bo lahko dojemal posredovane norme.
- Ta vrsta motenosti je za korekcijo glede prognoze ugodna.
- Možnosti za vzgojno vplivanje tudi v šoli.
- Dobri izgledi za uspešno poklicno usmeritev in usposabljanje.
- Simptomatika ni pereča, kar omogoča nemoteno delo z okoljem.
- Mladoletnik je sposoben vzpostavljati kontakt in je možno dobro sodelovanje.
- V šoli je dobro prilagojen in ima vse izglede, da bo uspešno dokončal osemletko (negativno oceno iz matematike je dobil slučajno).
- Mladoletnik je na družino še čustveno navezan - oče predstavlja pretežno pozitiven identifikacijski lik.
- Mladoletnik ima želje po poboljšanju.
- Za vzgojno vplivanje je dovzeten, nanj je imel močan pozitiven vpliv že sam pripravljalni postopek.

Negativni faktorji:

- Z vzgojnim svetovanjem ne bomo mogli učinkovito korigirati odnos staršev do vzgojnih vprašanj.

Mati je za vzgojo delno nesposobna, oče pa je v skrbi za obstoj prezaposlen.

- Slabi življenjski pogoji in s tem stalna nevarnost za sekundarno motivacijo, ker simptom (tatvine) prinaša koristi.
- Kazniva dejanja se ponavljajo že tretje leto.

Prognoza je ugodna.

III. OKVIRNI NAČRT ZA BODOČNOST

Naša naloga v času bivanja mladoletnika v disciplinskem centru je, da v pogojih intenzivnega tretmana posredujemo mladoletniku to, česar mu ni dala družinska vzgoja, da ga "postavimo na tir" družbene prilagojenosti, hkrati pa vplivamo in ustvarjamo doma bolj ugodno družinsko vzgojno vzdušje. Fant ima vse izglede, da izdela 8. razred, po končani osemletki ima možnost, da v očetovi službi - v pogjetju G. - dobi mesto vajenca ključavničarske stroke.

IV. PLAN VZGOJNEGA DELA Z MLADOLETNIKOM

1) Specifični vzgojni ukrepi.

Bistveno bi bilo, da bi v disciplinskem centru poskušali vplivati na mladoletnikovo zavest, da bi ga vzgajali, kar so - v materialnem oziru sicer skrbni starši - zanemarili. Izhajali bomo iz mladoletnikove osebnosti, ob tem ga bomo osvestili, da bo v bodoče postal bolj kritičen do samega sebe in do svojih dejanj, s katerimi drugim prizadeva škodo. Prikazane mu bodo posledice neupoštevanja tuje lastnine (zanj in za druge) ter razlogi, zakaj je potrebno spoštovanje moralno-družbenih norm.

Med izvajanjem disciplinskega ukrepa mu bo posredovan pojem lastništva in pravilen odnos do tuje lastnine. Razen splošnega poduka razumske narave bomo vplivali nanj tudi v smeri preoblikovanja motivov. Usmerjali ga bomo v take dejavno-

sti in jih v pogojih disciplinskega centra tudi sami organizirali, da bo lahko zadovoljeval svoje potrebe na dovoljeni način, ki ga družba odobrava. V ta namen bomo mladoletnika v disciplinskem centru zaposlili z izdelovanjem ptičjih hišic in mu omogočili, da jih bo lahko prodal, prisluženi denar pa pametno potrošil. Naš smoter je širši - da bi v bodoče tudi doma opravljaj kakšno koristno in pridobitno delo, zato mu bomo prikazali, kaj vse lahko počne. (Možnosti za estetsko vzgojo). V zvezi s tem bomo seveda poudarili tudi potrebo po domačem učnem delu. Od mladoletnika bomo zahtevali, da se med počitnicami nauči matematike in se sam javi, da čimprej popravi nezadostno oceno. V disciplinskem centru pa bomo opravili kontrolo znanja matematike in mu event. posredovali tehniko učenja.

V kompleksu reševanja vprašanja izrabe mladoletnikovega prostega časa ga bomo vključili tudi v kakšno športno dejavnost, ker ga to najbolj veseli.

Teme razgovorov v disciplinskem centru se bodo nanašale tudi na odnos do matere, da bo v bodoče bolj spoštljiv in da ji bo pomagal, na lepo vedenje zunaj doma in na to, kakšen vzgled mora dati svojima bratoma.

2) Program bivanja v disciplinskem centru.

1. dan : 23.1.1966 od 8. do 10. ure

1. ura - uvodni razgovor o disciplinskem centru

2. ura - načrt ptičje hišice in priprave za prihodnjo nedeljo

2. dan : 30.1.1966 od 8. do 10. ure

1. ura - razgovor in izdelava ptičje hišice

2. ura - učno vzgojno delo z mladoletnikom - naloge za prihodnjo nedeljo

3. dan : 6.2.1966 od 8. do 10. ure

1. ura - 2. ura - izdelovanje ptičje hišice, vmes razgovor; ob koncu kontrola znanja iz matematike

4. dan : 13.2.1966 od 8. do 10. ure

1. ura - preverjanje znanja iz matematike
2. ura - zaključni razgovor

V. SOCIALNO-PEDAGOŠKO DELO S STARŠI IN DRUGI UKREPI

- Med izvajanjem disciplinskega ukrepa bom obiskal tudi družino. Staršema so potrebni vzgojni nasveti glede učenja otrok k poštenosti, navajanja otrok k varčevanju in na razpolaganje z denarjem, glede nadzora in kaznovanja otrok (oče vedno uporablja le palico), glede organiziranja dnevnega režima in navajanja otrok k dejavnostim, s katerimi si lahko izboljšajo materialni položaj (nabiranje gozdnih in poljskih sadežev itd.). Posebej bom razgovarjal v zvezi z zakonskimi odnosi in skušal vplivati na očeta, da ne bo grob v odnosih do žene, ker ga otroci v tem posnemajo. Odvrčal bom očeta od nameravanega odhoda na delo v tujino, ker bi družina lahko ostala brez sredstev, otroci pa - ob nezmožni materi - popolnoma prepuščeni samim sebi. Ob priliki obiska bom kontroliral mladoletnikovo vedenje.
- Socialna delavka bo v korist očeta intervenirala, da bo dobil prisluženi denar od obrtnika, pri katerem je honorarno delal - ni pa še dobil izplačila.
- Vzporedno je nujno potrebno socialno-preventivno delo z mlajšim otrokom T., ker je le-ta še najbolj podvržen tatvinam.
- Razgovor z učiteljem matematike ob začetku 2. polletja - če je H. popravil negativno oceno. Hkrati

priporočilo šoli, naj posveti pozornost vzgojnemu vplivanju glede odnosa do tuje imovine.

- Iskanje informacij na postaji LM.
- Socialna delavka bo intervenirala pri Partizanu za vključitev mladoletnika v športno društvo.
- Sodišče bomo ustno obvestili, kdaj sem pričel z izvajanjem disciplinskega centra in kdaj sem zaključil delo z B.H. O izvajanju disciplinskega ukrepa bom poslal tudi pismo poročilo.

VI. DOLOČILA O IZVAJANJU DISCIPLINSKEGA CENTRA

Disciplinski ukrep bom izvajal sam, po potrebi ob sodelovanju socialne delavke.

- - -

3. Izvajanje načrta v disciplinskem centru

Ko sta izdelana plan dela in program bivanja mladoletnika v disciplinskem centru - ki se pripravita ob upoštevanju principa individualizacije in konkretnosti - nastopi mladoletnik prvi dan obveznega bivanja v disciplinskem centru, to pa pomeni pričetek izvajanja vzgojnega ukrepa.

Mladoletnik mora iz celotnega načina izvedbe vzgojne vsebine dela že prvi dan začutiti, da bo moral vse naloge brezpogojno in točno izpolnjevati in da bo le v primeru lastne aktivnosti in prizadevnosti deležen pomoči s strani pedagoga, tako pri reševanju trenutne življenjske situacije, kot pri ponovni vključitvi v zdravo življenje.

Pedagog seznani mladoletnika s pomenom in ciljem disciplinskega centra takoj prvi dan,

predloži mu program obveznega bivanja v disciplinskem centru s točno določenimi dnevi in urami ter mu posreduje konkretne zahteve in dolžnosti, ki jih bo moral izvršiti. Opozori ga na posledice morebitnega izostajanja ali nerednega obiskovanja disciplinskega centra pa tudi na točnost prihajanja v disciplinski center v vseh naslednjih dneh.

Že v prvi uri mladostnikovega bivanja v disciplinskem centru usmerja pedagog uvodni razgovor tako, da bi iz mladostnikove pripovedi lahko izpopolnil objektivne podatke s subjektivnimi, to je - kako mladostnik doživlja objektivno okolje, kakšni so njegovi problemi, kakšno mišljenje ima o njih in kaj smatra, da je vzrok tem problemom. Ta usmerjeni razgovor je pomembno dopolnilo objektivnim podatkom.

Temu razgovoru sledi izvajanje programa za prvi dan točno po predvideni vsebini in urah.

Mladostnikovo obvezno bivanje v disciplinskem centru se odvija vse nadaljnje dni po predvidenem programu, mladostnik vsakodnevno poroča, če je izvršil svoje obveznosti, vmes pa poteka s strani pedagoga razgovor z mladostnikom, ki ima elemente vodenja.

Vsebina dela se pogloblja in razširja skladno z mladostnikovimi rezultati, ki jih je dosegel, podrejena pa je končnemu cilju navajati mladostnika na red, delo, delovno disciplino, osveščanje, da postane bolj kritičen do svojih dejanj. Pedagog skuša ustvarjati take situacije, v katerih se bo moral mladostnik sam odločiti za drug način odzivanja.

Vseh sprememb v mladostnikovem zunanjem vedenju včasih ni mogoče doseči s opisanim tretmanom. Kjer gre za težji primer in je mladostnikova motenost globlja, je potrebno poleg te obravnave in posredovanja tem iz družinske, estetske in druge vzgoje upoštevati tudi psiho-

loške principe in metode dela kot:

- ustvarjanje pozitivnega transfera
- posredovanje novih čustvenih izkušenj
- uporaba interpretacije in neusmerjanja ter druge oblike pozitivnega in negativnega čustvenega prenosa.

S pomočjo teh metod je možno v težjih slučajih najuspešnejše doseči tudi notranje spremembe v mladoletnikovi osebnosti, na osnovi katerih se bo šele spremenilo njegovo zunanje vedenje.

Program pa ne vsebuje le delo z mladoletnikom, temveč tudi vzgojno delo z njegovimi starši ter drugim okoljem.

Vsebina socialno-pedagoškega dela z družino sloni na pomenu družine - kot tistega ožjega okolja, v katerem mladoletnik živi.

Pedagog z vzgojnim svetovanjem pomaga staršem urejevati družinske odnose in že ob začetku izvajanja disciplinskega ukrepa skuša uveljaviti skladnost vzgojnega vplivanja z družino. Med izvajanjem disciplinskega ukrepa kontrolira mladoletnikovo izvrševanje obvez, ki mu jih je naložil disciplinski center bodisi tako, da družino med izvrševanjem disciplinskega ukrepa osebno obišče ali pa pridejo starši k njemu v disciplinski center.

Med izvajanjem vzgojnega ukrepa je potrebno tudi stalno sodelovanje z drugimi činitelji, predvsem s šolo ali delovnim mestom. Ne gre le za sodelovanje, temveč tudi za konkretno svetovanje, kako delati z mladoletnikom, kakšne se njegove osebne značilnosti in kako je z ozirom nanje treba mladoletnika sprejemati. Včasih je potrebno tudi posredovanje za izboljšanje mladoletnikovega položaja in pa posredovanje pedagoga v eventuelnih konfliktnih situacijah.

Med ostale činitelje, s katerimi sodeluje pedagog med izvajanjem disciplinskega ukrepa vsekakor sodi tudi sodišče, katero obvesti o začetku izvajanja disciplinskega centra, med potekom pa o eventuelnih težavah, končno o zaključnem tretmanu ter o uspehu (poročilo).

Prav tako obvesti pedagog tudi socialnega delavca ali socialno službo o pričetku izvajanja disciplinskega ukrepa, obvešča ga o poteku obravnave, ob zaključku skupaj z njim rezimira ugotovitve.

Sistematično opazovanje in zapažanja o mladoletniku vpisuje pedagog vsakodnevno v poseben dnevnik dela, ki se vlaga v dosje in vsebuje sledeče podatke: vzgojni smoter obravnave - opažanja med potekom obravnave - in bodoče ukrepe. Registrira rezultate dela, reakcije mladoletnika na različne situacije, njegovo obnašanje, njegov razvoj. Po zaključku vzgojnega ukrepa rezimira dobljene vzgojne rezultate skupaj s socialnim delavcem in jih v obliki poročila o prestanem vzgojnem ukrepu pošlje sodišču.

Franci Brinc

POVRAČILO IZDATKOV ZA PREŽIVLJANJE POBEGLIH OTROK (1)

1. Zakonska določila o preživljanju otrok

"Starši so dolžni otroke preživljati in skrbeti za njihovo življenje in zdravje" (člen 6/1. temeljnega zakona o razmerju med starši in otroci, v nadaljnjem besedilu TZRSO).

"Starši so dolžni preživljati svoje otroke ..." (čl. 32. TZRSO).

To so temeljna določila naše rodbinske zakonodaje o

dolžnosti staršev, da preživljajo svoje otroke in tudi sicer skrbijo za njihovo življenje in zdravje. Običajno otroci živijo v družinski skupnosti s svojimi starši - zakonskimi ali nezakonskimi - in starši sporazumno rešujejo vprašanja preživljanja svojih otrok. Če pa starši ne živijo skupaj in med njimi ne pride do sporazuma glede preživljanja skupnih mladoletnih otrok, rešuje take spore sodišče ("V sporih glede preživnine ... sme sodišče izdati odločbo...", člen 37. TZRSO). Sodišče odloči v civilnem pravdnem postopku o višini preživnine, ki jo mora plačevati tisti od staršev, pri katerem otrok ne živi.

Starši preživljajo svoje otroke tako, da jim nudijo hrano, stanovanje, obleko, zdravstveno varstvo. Te svoje dolžnosti niso starši oproščeni za čas, ko otrok ne živi z njimi v skupnem gospodinjstvu, temveč morajo še naprej prispevati za preživljanje otroka v skladu s svojimi možnostmi in potrebami otroka. Tako n.pr. če pristojni skrbstveni organ staršem odvzame otroka in ga izroči drugi osebi ali ustanovi v varstvo in vzgojo, s tem ne prenehajo dolžnosti staršev do otroka, predvsem ne dolžnost preživljanja. (člen 19. TZRSO). V takem primeru so starši dolžni prispevati za preživljanje svojega otroka določene denarne zneske mesečno za naprej. Glede višine prispevka lahko velja sporazum med tistim, ki otroka dejansko preživlja (običajno nastopi skrbstveni organ kot posrednik in prevzame plačevanje oskrbnine v zavodu ali v drugi družini) in otrokovimi starši, v primeru nesoglasja pa o tem odloči sodišče.

Običajno kdo drugi kot starši, preživlja otroka v sporazumu s starši in se sporazumno določijo tudi medsebojne obveznosti. Če pa je kdo preživljal otroka, ki ni bil k temu niti po sporazumu niti po zakonu zavezan, je taka oseba upravičena, da zahteva povračilo izdatkov za preživljanje otroka od tistega, ki je bil otroka dolžan preživljati.

"Kdor je imel izdatke zaradi preživljanja kake osebe, sme s tožbo zahtevati povračilo teh izdatkov od tistega, ki jo je dolžan preživljati, kolikor so

bili ti izdatki potrebni" (člen 40. TZRSO).

Civilno materialno pravo govori v takem primeru o verziji, ko se uporabi trud (delo) v korist drugega in je tisti, čigar trud se uporabi obenem prikrajsan. Ta korist je običajno premoženjska kot neosnovana prihranitev izdatkov (damnum cessans). Bistveni predpostavki verzije sta prikrajsanje in okoriščanje. Verzijo lahko uveljavi vsakdo, ki je prikrajsan, zoper vsakogar, ki je okoriščen (2).

"Zahtevek po 40. členu TZRSO je verzijski zahtevek. Po tem členu lahko tisti, ki je imel izdatke za preživljanje določene osebe, zahteva s tožbo povrnitev od tistega, ki jo je bil dolžan preživljati, kolikor so bili izdatki potrebni.

Zahtevek iz 40. člena TZRSO se opira na zakonit predpis in ne na obveznost, prevzeto s pogodbo. Zaradi tega na obstoj tega verzijskega zahtevka ne more učinkovati, da je otrok prešel v čuvanje koga drugega brez volje ali pa tudi proti očetovi volji. Gre za zakonito dolžnost preživljanja. Morebitna očetova prepoved ne more preprečiti nastanka obveznosti iz 40.člena TZRSO.

Za utemeljitev verzijskega zahtevka po 40.členu TZRSO je potrebno, da je pri tistem, ki je imel izdatke za preživljanje, obstojal namen, za preživljanje zavezano osebo zadolžiti.

Obseg verzijskega zahtevka po 40. členu TZRSO je odvisen od tega, koliko bi bil oče dolžan prispevati k otrokovemu preživljanju. Ker zadene obveznost preživljanja otrok starše - torej očeta in mater - in se ta obveznost, če pride na več oseb, med njimi deli po njihovih možnostih, je treba glede obsega povrnitve izdatkov ugotoviti sedanje možnosti za preživljanje očeta in otrokove matere." (3).

Iz odlomkov cit. sodbe je torej jasno razvidno, kdo, od koga, kako in v kakšnem obsegu lahko izterja povračilo za izdatke, ki jih je imel s preživljanjem otroka.

2. Problem povračila izdatkov za preživljanje pobeglih otrok v naši praksi

Starši izvršujejo roditeljsko pravico tako, da skrbijo za osebne pravice in koristi svojih mladoletnih otrok. Med te pravice in dolžnosti spada tudi nadzorstvo nad otrokom. Kljub temu nadzorstvu, če ga ni, pa še pogosteje, se zgodi, da otrok brez vednosti ali celo proti volji staršev zapusti dom, odide na potovanje oz. pohajkovanje in ostane brez sredstev za preživljanje. TZRSO v 5. členu določa: "Družbena skupnost daje varstvo mladoletnim otrokom vselej, kadar zahtevajo to koristi otrok". Nedvomno je otrok, ki je ostal brez nadzorstva staršev in sredstev za preživljanje, potreben takega varstva, kot ga predvideva navedena zakonska določba.

Pobeglim otrokom dajejo tako varstvo v praksi skrbstveni organi ali določene ustanove. Vsebinska je v tem, da se otroku nudi prehrana in nastanitev ter se poskrbi za njegovo vrnitev staršem. V zvezi s tem nastale stroške lahko v določenem obsegu štejejo za izdatke, ki so bili nujni za otrokovo preživljanje in zato imajo skrbstveni organi in ustanove, ki so jim taki stroški nastali, pravico zahtevati povračilo izdatkov od tistega, ki bi bil dolžan otroka preživljati.

Sedanja praksa, ki se uveljavlja v Sloveniji, da namreč tisti, ki so mu nastali stroški v zvezi z varstvom pobeglega otroka, zahteva povračilo teh stroškov od občine, v kateri ima otrok stalno prebivališče (povračilo stroškov se zahteva z računom, ki ga podpiše sam referent skrbstvenega organa oz. z računom, ki ga izda ustanova), nima zakonite osnove in je sprejemljiva le kot de lege ferenda na osnovi solidarnosti med občinami. Občina namreč ni zavezanec plačila takih stroškov.

Občina, ki je iz solidarnosti do druge občine ali ustanove poravnala zahtevane stroške, sama ne more napram staršem uveljaviti regresnega zahtevka, niti po upravni niti po sodni poti. Tako plačilo občine, ki je opravljeno namesto staršev, se šteje, da je

bilo opravljeno animis donandi (kot darilo) in zanj ne gre občini regresni zahtevak zoper starše. Znesek, ki ga bodo starši vrnili občini, se lahko določi le z medsebojnim sporazumom. To izhaja iz čl. 40 TZRSO, ki daje legitimacijo ad causam v verzijski tožbi le tistemu, ki "... je imel izdatke zaradi preživljanja take osebe ...". Substitucije tožnika torej zakon ne pozna.

Sedanja praksa, da tisti, ki so mu nastali izdatki zaradi preživljanja pobeglega otroka, zahteva povračilo teh izdatkov od pristojne občine, lahko temelji kot že rečeno le na načelu solidarnosti med občinami. Če je občina na osnovi tega načela povrnila izdatke zahtevajoči stranki, nima napram nikomur nadaljnje regresne pravice za te izdatke. Smatra se, da je zahtevajoči stranki povrnila izdatke za preživljanje otroka namesto staršev, in animus donandi, pri tem pa je irrelevanten event. namen in volja občine, da kasneje uvede javi regresno pravico napram staršem.

De lege ferenda je torej opisana situacija dokaj jasna.

Kaj pa člen 40. TZRSO de lege lata ?

Skrbstveni organ oz. ustanova, ki so ji nastali izdatki zaradi preživljanja pobeglega otroka, more zahtevati povračilo teh izdatkov praviloma le od staršev (če je otrok pobegnil iz zavoda, ki ga je dolžan na podlagi posebne pogodbe preživljati, pa od takega zavoda). Starši lahko zahtevi za povračilo izdatkov ugodijo prostovoljno, sicer pa se njihova obveznost ugotovi v pravdi pred sodiščem.

V Sloveniji so se doslej skrbstveni organi in ustanove, ki nudijo varstvo pobeglim otrokom, le v manjši meri posluževali sodne poti za povračilo izdatkov, ki so jim nastali zaradi preživljanja pobeglih otrok. Nekaj takih tožb, ki so bile naperjene zoper pristojne občine, se je končalo neugodno za zahtevajočo stranko, ker so se sodišča postavila na stališče, da je pristojna občina dolžna plačati le tiste stroške, za katere se je predhodno tudi obvezala.

Doslej pa še ni bila uvedena praksa izterjave povra-

čila izdatkov za preživljanje pobeglih otrok od staršev, ki so po zakonu zavezani povrniti take stroške. To je ena od pomanjkljivosti v sistemu dosedanjega varstva pobeglih otrok. Zato je nujno, da skrbstveni organi in ustanove, ki nudijo varstvo pobeglim otrokom, pričnejo uveljavljati svoje zahteve za povračilo izdatkov za preživljanje pobeglih otrok, po redni zakoniti poti. Le-ta pot jim zagotavlja povračilo izdatkov, ki so jih imeli s preživljanjem pobeglih otrok.

Sodišče mora v pravdi odločiti o dolžnosti staršev povrniti izdatke za preživljanje pobeglega otroka in o višini povračila. Tožnik bo moral dokazati, da so bili izdatki za preživljanje otroka potrebni, sodišče pa bo ocenilo primernost njihovega obsega.

Tožnik se bo po končani pravdi večkrat moral poslužiti tudi izvržbe v premoženje staršev in na ta način uveljaviti svoj zahtevek.

V primeru, da bo ostala tudi izvržba v premoženje staršev brezuspešna, pa se pojavi novo vprašanje, ki je že izven obsega prava. Nastane namreč vprašanje, ali je upravičeno trajno prikrajšanje na premoženju tistega, ki je nudil varstvo pobeglemu otroku samo zato, ker njegovi starši niso zmožni povračila izdatkov za otrokovo preživljanje.

Za rešitev vprašanja vidimo dve možnosti. Prva je ta, da namesto staršev, ki plačila ne zmorejo, nihče ne povrne zahtevajoči stranki njenih izdatkov za preživljanje pobeglega otroka. Druga možnost pa je, da mora zahtevajoča stranka dobiti povrnjene izdatke za preživljanje pobeglega otroka. Vprašanje je le, kdo jih naj povrne.

Prva rešitev bi imela lahko daljnosežne in neugodne posledice za uveljavljanje načela, da so pobegli otroci potrebni posebnega družbenega varstva. Tisti, ki otrokom tako varstvo danes dajejo, bi pri svojem delu hoteli izključiti vsak riziko glede povračila izdatkov za preživljanje, zato bi nudili pomanjkljivo varstvo pobeglim otrokom ali pa ga sploh ne bi nudili.

Zato pride v poštev iz družbeno humanih vidikov kot uporabna le druga varianta, namreč, da mora tisti, ki je preživel pobeglega otroka, dobiti v celoti povrnjene izdatke v višini, kot je to določilo sodišče (sodna pot uveljavljanja povračila teh izdatkov pride seveda v poštev le takrat, če starši prostovoljno ne poravnajo izdatkov).

Namesto staršev, ki plačila niso zmožni, lahko te stroške povrne zahtevajoči stranki bodisi občina, kjer imajo starši stalno prebivališče, ali pa republika, v kateri ima zahtevajoča stranka svoj sedež.

Prva možnost, da bi občina namesto staršev povrnila zahtevajoči stranki njene izdatke za preživljanje pobeglega otroka, praktično ne prihaja v poštev, ker bi v večini primerov to lahko storila občina že pred vložitvijo tožbe zoper starše, ker v sedanji praksi zahtevajoča stranka pošlje vedno račun za povračilo izdatkov najprej pristojni občini. Tako bi se prvič odklonjena zahteva za povračilo izdatkov ponovno vrnila na občino, ki bi po vsej verjetnosti tako plačilo tudi sedaj odklonila. Taka odklonitev bi pomenila, da bi zahtevajoča stranka ostala brez povračila izdatkov za preživljanje pobeglega otroka. To pa kot že rečeno ni zaželeno.

Druga možnost - v primeru neizterljivosti povračila izdatkov za preživljanje pobeglega otroka od staršev - je v tem, da povrne te stroške zahtevajoči stranki republika, v kateri ima zahtevajoča stranka svoj sedež. Ta varianta ima predvsem to prednost, da bo zahtevajoča stranka na lahek in zanesljiv način prišla do povračila izdatkov za preživljanje pobeglih otrok. Z druge strani pa so na ta način zagotovljene vse možnosti, da bo vsak pobegli otrok tudi res užival potrebno varstvo, ne glede na to, ali so njegovi starši toliko premožni, da bodo lahko sami povrnili izdatke za njegovo preživljanje. Prav tako daje ta varianta republiki možnost, da vpliva na razvoj in delovanje organov in ustanov, ki nudijo varstvo pobeglim otrokom. Tako se izključi finančni riziko teh organov in ustanov, vodilno ostane le načelo varstva otrok.

3. Predlogi za kriterije, po katerih naj bi republika vračala občinam in mladinskim sprejemališčem izdatke za preživljanje pobeglih otrok

Po vsem navedenem predlagamo naslednje kriterije, po katerih naj bi SR Slovenija oz. republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo poravnal občinam in mladinskim sprejemališčem izdatke za preživljanje pobeglih otrok :

- a) občina ali mladinsko sprejemališče mora proti ostaršem oz. tistemu, ki je dolžan otroka preživljati, vložiti tožbo na podlagi 40.člena TZRSO in v verzijskem zahtevku uveljaviti povračilo potrebnih izdatkov za pobeglega otroka (tožbo vloži le tedaj, če starši prostovoljno ne poravnajo izdatkov za preživljanje otroka). Sodišče bo odločilo o potrebi izdatkov za preživljanje pobeglega otroka in o višini povračila.
- b) V kolikor starši ne bodo v določenem roku po izdaji sodne odločbe poravnali izdatkov za otrokovo preživljanje, mora občina ali mladinsko sprejemališče predlagati izvržbo v premoženje staršev.
- c) V kolikor bo izvršilno sodišče ugotovilo, da je izvržba neuspešna, mora občina ali mladinsko sprejemališče vložiti prošnjo za poravnavo neizterjanega zneska na Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, ki bo poravnal neizterjani denarni znesek.
- d) Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo bo vsako leto zagotovil v svojem proračunu potrebna finančna sredstva za povračilo neizterljivih stroškov za preživljanje pobeglih otrok.

Občinam in mladinskim sprejemališčem bo republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo povrnil neizterjane izdatke za preživljanje pobeglih otrok v naslednjem koledarskem letu,

kot je bila izvržba v premoženje staršev ugotovljena kot neuspešna.

- e) Republika bo zagotovila občinam in mladinskim sprejemališčem le povračilo za izdatke, ki so ji nastali zaradi preživljanja otrok. Od sodišča pa bo odvisno katere izdatke v zvezi z varstvom pobeglega otroka bo štelo med izdatke za preživljanje. V vsakem primeru bodo morale torej same občine in ustanovitelji mladinskih sprejemališč nositi vse ostale stroške v zvezi z varstvom pobeglih otrok, to je vse tiste izdatke, ki ne bodo v odločbi sodišča zajeti v pojem "izdatki za preživljanje".

4. Zaključek

Iz vsega navedenega lahko zaključimo, da občin in mladinskih sprejemališč ni mogoče oprostiti navedene redne sodne poti za izterjavo izdatkov za preživljanje pobeglih otrok, ki jo predvideva 40. člen TZRSO. Drugačna praksa bi namreč pomenila odstopanje od že izoblikovanih pravnih načel, škodovala pa bi lahko tudi pravni zaščiti otrok in njihovih staršev. Dejstvo namreč je, da pomeni vsako zadržanje pobeglega otroka do neke mere poseg v roditeljsko pravico staršev. Presoje o potrebi in višini izdatkov za preživljanje pobeglega otroka ni mogoče prepustiti občinam in mladinskim sprejemališčem, ker bi to imelo lahko tudi določene neugodne posledice, zato lahko o povračilu teh izdatkov odloča le sodišče.

Ob prehodu na navedeno ureditev se bodo v začetku prav gotovo pojavljale določene težave, ki jih bo potrebno z medsebojnim sodelovanjem premagovati. Toda nujno je čim preje pričeti z novo prakso in tako uveljaviti zakonska določila tudi de lege ferenda. Menimo, da je treba v skladu s stališči v tem sestavku urediti varstvo pobeglih otrok že v letu 1968.

(1) V tem sestavku obravnavamo le stroške za pre-

življanje pobeglega otroka, ne pa stroškov za osebne izdatke delavcev, ki dajejo varstvo pobeglim otrokom.

Z izrazom "otrok" mislimo na otroka v smislu temeljnega zakona o razmerju med starši in otroci, Uradni list FLRJ 104/47).

- (2) Glej dr. Stojan Cigoj: Obligacijsko pravo, splošni del; Ljubljana 1962, stran 254.
- (3) Citirano iz sodbe Vrhovnega sodišča LR Hrvatske, GŽ 344/53, glej knjigo dr. Albin Smole: Civilna pravna praksa, Ljubljana, 1958, stran 100 - 101.

Teodor Stojšin

NEKAJ MISLI O DELU CENTROV

ZA SOCIALNO DELO

Predpogoj za oceno stanja ali gibanja določenih pojavov ali dejavnosti so ustrezni podatki in analiza teh podatkov. Brez ustreznih virov informacij ni mogoče dajati tehtnih mnenj o določenem vprašanju. Vsako tako neutemeljeno mnenje je le boljša ali slabša intuicija, ki je po svojih predpostavkah lahko podobna dejanskemu stanju in primerna kot napotilo za nadaljnje delo, bolj pogosto pa take intuicije nimajo neke večje vrednosti. Tudi ta sestavek ni oprt na objektivna dejstva in raziskave, zato nima pretenzije oceniti delo centrov za socialno delo.

O delu strokovnih socialnih služb, predvsem centrov za socialno delo so različna mnenja. Nekatera so realna, dobronamerna in s tem tudi primerna kot osnova za razpravo. Seveda, ne manjka tudi drugačnih mnenj, ki so manj realna, marsikdaj nestrokovna in včasih celo nestrpna do (strokovnih) socialnih služb. V teh primerih je znatno težje najti podobna stališča o sedanji vlogi in smernicah razvoja socialnih služb. Pri vrednotenju dela centrov se najpogosteje razpravlja o njihovi preventivni in kurativni dejavnosti ter o razmerju med enim in drugim delom. Sodobna

stališča o vsaki službi dajejo prednost preventivnemu delu. Strokovnjaki so si enotni glede tega, da je preventivno delo bolj perspektivno, večinoma cenejše in daje boljše rezultate kot kurativno. Kljub tem znanim stališčem še vedno kurativno delo prevladuje v centrih za socialno delo, preventivno delo pa si le s težavo utira pot. Mislim, da je podobno stanje tudi v drugih družbenih službah, čeprav se drugje o preventivi manj razpravlja. Pa tudi razlaga takega stanja ni povsem enostavna, kot se to marsikdaj poskuša prikazati. Govori se, da rešujejo centri predvsem konkretne probleme občanov, ki so v določeni stiski, drugim oblikam pa posvečajo znatno manj pozornosti.

Predstavniki centrov se povsem ne strinjajo s tako oceno svojega dela in navajajo, da je preventivno delo v praksi in programih le zastopano, saj o tem pričajo številne analize, ki so že izdelane.

Poskusimo ugotoviti, kje so vzroki, ki so vplivali na oblikovanje sedanjega stanja v centrih. Med strokovnjaki drugih služb in organov, ki spremljajo razvoj in delo strokovnih socialnih služb, se včasih sliši, da socialnim delavcem "leži" predvsem delo s posamezniki (tako imenovano individualno delo), da niso usposobljeni za analitično delo, da premalo usklajujejo svoje akcije z drugimi službami v občini in podobno. Vsem sociaknim delavcem centrov najbrž ne moremo pripisati nekih posebnih nagnenj le do reševanja konkretnih problemov občanov, saj končno tudi ne morejo delati le tisto, kar sami želijo. Naloge in smernice za delo določa konkretna situacija, ustanovitelj službe in širša družbena skupnost, v našem primeru skupščina občine in pristojni politično izvršilni organ. Res pa je, da vsi socialni delavci, zlasti generacije, ki so zaključile s študijem do leta 1964, niso usposobljene za analitično delo, če s tem terminom mislimo na določene metode dela ali celo znanstvene raziskave, ki so se najbolj razvile v okviru sociologije. Do leta 1964 se na Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani ni podrobneje obravnavalo analitično delo. Za kvalitetne analize so vse-kakor primernejši specializirani inštituti ali izbrane ekipe strokovnjakov. Analize centrov, ki so že

izdelane, verjetno niso imele nekih znanstvenih pretenzij. Bile so pač delovne analize neke ožje ali širše problematike v določenem časovnem obdobju. Kljub temu jim ne moremo zanikati vsake vrednosti, ker so le posnele določeno stanje in nakazale nekatere smernice za socialne akcije. Če teh akcij ali nekih drugih smotrov ni bilo mogoče realizirati, potem je treba poiskati prave vzroke neuspeha in sicer od primera do primera. S posploševanjem se tega ne da pojasnjevati. Tudi na področju sodelovanja in usklajevanja programov dela, ki v vsakdanji praksi ni najbolj uspešno, ne moremo prevaliti vse krivde na centre. Za sodelovanje sta potrebna vsaj dva udeleženca in več drugih pogojev, ki jih ne more zagotoviti le eden od sodelujočih. Ob teh vprašanjih ne mislim zagovarjati ne centrov in ne drugih družbenih služb ali gospodarskih organizacij na območju občine. Toda, kdo je za sodelovanje in kdo ne? Odgovor na to vprašanje ni mogoče dati brez konkretnih ugotovitev in dejstev.

Včasih se postavlja še vprašanje, ali je delo s posamezniki sploh potrebno in koristno. Ustavimo se na enem od možnih odgovorov, recimo da ni potrebno in da ni koristno. Ali je tako stališče realno? Mislim da ni. Na sedanji stopnji družbenega razvoja ne moremo razpravljati o popolni odpravi socialnega dela s posamezniki. Konkretnih problemov občanov je še vedno dosti in v bližnji prihodnjosti jih ne bo mogoče odpraviti. Danes je že znana in priznana ugotovitev, da tudi socialistična družbena ureditev ne more v celoti odpraviti delinkvence, alkoholizma, nesoglasij med zakonci in podobnih drugih problemov. Centrom in skrbstvenim organom pa določajo konkretne naloge tudi pravi predpisi, zlasti s področja kazenske in rodbinske zakonodaje. Delo na izvrševanju predpisov pa je vedno konkretno in individualno.

Naslednji faktor, ki vpliva na oblike in obseg dela centrov in skrbstvenih organov, so skupščine občin. Lahko bi celo rekli, da je delo centrov skoraj v celoti odvisno od skupščin občin, kjer so jih le-te ustanovile, jih financirajo in jih navsezadnje lahko tudi ukinejo. Tu je hkrati še odgovor na vprašanje, kakšna naj bo dejavnost centrov in kakšno razmerje

med preventivnim in kurativnim delom. Če skupščina občine in ustrezni svet smatrata, da mora center reševati predvsem konkretne probleme občanov, potem so drugačni napotki ali zahteve nekih drugih organov brez posebne vrednosti. In na drugi strani, realizacija določenih smotrov, kot so na primer analize širših socialnih problemov bi se dali izpeljati najlažje preko skupščin občin in svetov. Toda vprašanje je, ali bi se skupščine občin strinjale s tem, da se sedanje delo centrov bistveno spremeni in usmeri le v preventivno ali analitično dejavnost. Nekateri pravijo, da se občine s tem ne bi strinjale. Podoben odgovor daje tudi praksa.

Omenil bi se nekatera odprta vprašanja, o katerih se že več let razpravlja. To so:

1. Socialno varstvo kot posebna panoga družbenih služb nima še pravno in strokovno izgrajenega sistema svoje organizacije in delovanja. Pravna ureditev socialnega varstva je razdrobljena in neenotna (dr. Anton Kržišnik). To vprašanje lahko reši le zvezna in republiška zakonodaja.
2. V Sloveniji bi morali imeti specializiran zavod, ki bi znanstveno proučeval socialno problematiko ter dajal strokovno pomoč centrom in skrbstvenim organom. Do ustanovitve takega zavoda pa naj bi se ukvarjalo z omenjeno problematiko vsaj nekaj strokovnjakov v okviru republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo SR Slovenije.
3. V SR Sloveniji imamo različne nazive za strokovne socialne službe: centri, zavodi in občinski center za socialno delo. Mislim, da toliko različnih nazivov za istovrstne službe ni potrebno. Lahko bi se brez oklevanja opredelili le za naziv center za socialno delo, ki so ga uporabili tudi zvezni in republiški predstaviški organi v priporočilih. Res je, da večje škode od teh razlik v nazivih ni, je pa to nedoslednost.
4. Organizacija dela znotraj centrov je prav tako različna. O številu in profilu kadrov odloča skup-

ščina občine. To je razumljivo in sprejemljivo, ker so pogoji za organizacijo in delo socialne službe v vsaki občini nekoliko drugačni. Temeljna razdelitev nalog znotraj centrov pa se je izoblikovala v glavnem po treh kriterijih:

- razdelitev nalog po problematiki; en socialni delavec rešuje na območju centra (občine) vse istovrstne probleme. Tako delo omogoča specializacijo;
- razdelitev nalog po teritorialnem principu; v tem primeru rešuje en socialni delavec vse socialne probleme na območju ene ali več krajevnih skupnosti. Tako delo omogoča vpogled v celotno socialno problematiko terena;
- mešani sistem: sestavljen je iz elementov obeh že omenjenih. Tu prevladuje v glavnem teritorialni princip razdelitve dela. Vsak socialni delavec pa je poleg svojega terena zadolžen še za določeno problematiko (vodenje evidence, analize ipd).

Vsak od centrov dela po enem od navedenih sistemov, obstojajo pa še druge variante razdelitve dela, ki se bistveno ne razlikujejo od omenjenih treh. V začetku delovanja centrov so bile te razlike razumljive. Danes po petih letih pa so manj razumljive, ker vse oblike dela verjetno niso enako uspešne.

5. Sistem evidenc in zbiranja statističnih podatkov. Predpogoj za raziskave socialnih pojavov na območju republike je enoten sistem evidenc, terminologije in zbiranja statističnih podatkov. Sedanja "pestrost" glede teh vprašanj pa ne daje teh možnosti. Da to ni v prid socialni službi, o tem verjetno ni treba razpravljati. Navajam nekaj primerov: družbeno-denarna podpora; družbeno-denarna pomoč, denarna podpora, materialna podpora, enkratna podpora, zimska podpora itd. Ne mislim, da bi se morali opredeliti le za en termin. Oblike pomoči so različne. Toda, če bi se zmenili za tri ali pet terminov, naj bi to veljalo za vseh 62 občin in povsod naj bi

bil pomen isti.

Nejasnosti so tudi pri opredelitvi strank. Standardni in važnejši spisi in dopisi so po vsebini in obliki pravtako različni (n.pr. poročilo sodišču po čl. 439 ZKP, zapisnik o izjavi matere nezakonkega otroka, odločbe itd.). Vse to ustvarja nepotrebne razlike in težave v praksi centrov in skrbstvenih organov. V kolikor ne bomo začeli o tem razmišljati in iskati rešitev, potem bomo imeli čez nekaj let toliko "oblik" postopkov za iste zadeve, kolikor je občin in toliko različnih terminov, kolikor je delavcev, ki zadeve rešujejo.

NOVI DIPLOMANTI VIŠJE ŠOLE ZA SOCIALNE DELAVCE

Uredništvo bivšega "VESTNIKA SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO SRS" se je v začetku leta 1963 odločilo, da bo redno objavljalo imena novih diplomantov Višje šole za socialne delavce v Ljubljani in naslove njihovih diplomskih del.

Prvikrat je bil seznam diplomantov objavljen v Vestniku št. 1/1963, nadaljevan pa v številkah 2, 3, 5, 6/1963 in 1, 2, 3-4, 5/1964. Zadnji seznam je bil objavljen v Vestniku št. 1/1965 in je bil zaključen z zaporedno številko diplome 218.

Uredništvo Vestnika socialnega varstva SRS se je ponovno odločilo, da bo pričelo objavljati imena novih diplomantov na Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani. Uredništvo vodi pri tej odločitvi misel, da ostaja bogata vsebina diplomskih nalog največkrat nepoznana širšemu krogu zainteresirane javnosti prav iz razloga, ker javnost ni seznanjena z naslovi diplomskih nalog. Objavljanje naslovov nalog v Vestniku pa bo vsaj delno odpravilo to vrzel.

Posamezniki, organi in ustanove, ki jih zanima kakšno diplomsko delo, si to lahko sposodijo osebno ali po pošti v knjižnici Višje šole za socialne delavce v

Ljubljani, Šaranovičeva ul. 5. Knjižnica je odprta vsak torek in četrtek od 14.30 do 16.30 ure.

V tej številki Vestnika objavljamo imena socialnih delavcev, ki so diplomirali na Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani do konca leta 1965 (seznam pričunjamo s številko diplome 219, kar je nadaljevanje prejšnjih objav).

Priimek in ime diplomanta	datum diplomiranja	naslov diplomskega dela
219.LAH-VILD Marija	16..4.. 1965	Problemi vključevanja žena manj razvitega področja občinske skupščine Murska Sobota v tovarno oblačil perila in pletenin "Mura"
220.MILANEZ Martina	20. 4. 1965	Mladoletni prestopniki v Videm-Krško
221.SOVDAT Emil	24. 4. 1965	Rekreacija in njen vpliv na storilnost in nesreče pri delu
222.ČRČEK Brigita	28. 4. 1965	Socialna analiza nepopolnih družin v odnosu na učne rezultate
223.JEREB Srečko	28. 4. 1965	Življenski in delovni pogoji gostinskih delavcev občine Koper
224.GUŠTIN Franc	28. 4. 1965	Zaposlovanje ženske delovne sile v občini Koper
225.SKAZA Katarina	28. 4. 1965	Socialno medicinska problematika revmatikov
226.GORUP Marta	7. 5. 1965	Socialno medicinska problematika bolnikov s prebolelim miokardnim infarktom

227. BESAL-VIDMAR Olga 25. 5. 1965 Mladinsko prestopništvo v občini Brežice s posebnim ozirom na združbe mladoletnih prestopnikov
228. GLAŽAR Igor 18. 5. 1965 Problematika migriranih delavcev in naloge KSS v Podjetju za obnovo prog
229. BLEJEC Lucija 27. 5. 1965 Nekateri vzroki slabih učnih uspehov učencev osnovne šole narodnega heroja Toneta Tomšiča v Ljubljani
230. GAZVODA Alojz 22. 6. 1965 Življenske razmere storilcev nekaterih seksualnih kaznivih dejanj
231. ROŽIČ Marija 25. 6. 1965 Analiza stanja otroškega varstva v stan. skupnosti Zgornja Šiška
232. ROBIČ Marija 25. 6. 1965 - " -
233. MIKLAVČIČ Anton 7. 7. 1965 Prekvalifikacija delavcev v Železniškem transportnem podjetju Ljubljana
234. VOGRIČ Nada 29. 6. 1965 Problem alkoholizma in njegove posledice v družinah v občini Ljubljana-Center
235. GARIN Marija 6. 7. 1965 Vzgojno varstvene ustanove za Bežigradom in njihov pomen pri pedagoškem oblikovanju otroka
236. LESKOVIC-KASESNIK Berta 9. 7. 1965 Organizacija in metode dela strokovne socialne službe CSD pri izvajanju nalog socialnega varstva in socialne politike v komuni

227. BESAL-VIDMAR Olga 25. 5. Mladinsko prestopništvo v
1965 občini Brežice s posebnim
ozirom na združbe mlado-
letnih prestopnikov
228. GLAŽAR Igor 18. 5. Problematika migriranih
1965 delavcev in naloge KSS v
Podjetju za obnovo prog
229. BLEJEC Lucija 27. 5. Nekateri vzroki slabih
1965 učnih uspehov učencev os-
novne šole narodnega heroja
Toneta Tomšiča v Ljubljani
230. GAZVODA Alojz 22.6. Življenske razmere storil-
1965 cev nekaterih seksualnih
kaznivih dejanj
231. ROŽIČ Marija 25.6. Analiza stanja otroškega
1965 varstva v stan.skupnosti
Zgornja Šiška
232. ROBIČ Marija 25.6. - " -
1965
233. MIKLAVČIČ Anton 7.7. Prekvalifikacija delavcev
1965 v Železniškem transportnem
podjetju Ljubljana
234. VOGRIČ Nada 29.6. Problem alkoholizma in nje-
1965 gone posledice v družinah
v občini Ljubljana-Center
235. GARIN Marija 6.7. Vzgojno varstvene ustanove
1965 za Bežigradom in njihov
pomen pri pedagoškem obli-
kovanju otroka
236. LESKOVIC-KASESNIK 9.7. Organizacija in metode dela
Berta 1965 strokovne socialne službe
CSD pri izvajanju nalog so-
cialnega varstva in socialne
politike v komuni

237. JANKO Anica	22. 7. 1965	Razveze zakonov v občini Novo mesto od leta 1955 do 1964
238. ŽVOKELJ-KOČEVAR	13. 7. 1965	Prekinitev nezaželjene nosečnosti in njene posledice za ženo
239. OKORN Anuša	13. 7. 1965	Družbena problematika varstva otrok v občini Kranj
240. GROS-RIJAVEC
Frančiška	28. 9. 1965	Socialni problemi starejših bolnikov na Infekcijski kliniki v Ljubljani v letu 1963
241. BREGAR Stana	1. 10. 1965	Stanje in program razvoja rejniške službe v občini Kranj
242. BARTOLJ Franc	23. 10. 1965	Socialni problemi, ki se porajajo na področju občine Trebnje v zvezi s podružabljenjem zemljišč
243. ADAMČIČ Irena	25. 10. 1965	Kako so zaposleni invalidi II. in III. kategorije v občini Novo mesto
244. LAH Dragica	25. 10. 1965	Socialni vzroki prezgodnjih porodov
245. GLAŽAR Franc	30. 10. 1965	Življenski in delovni pogoji gozdnih delavcev

PROGRAM DELA
REPUBLIŠKEGA SEKRETARIATA ZA ZDRAVSTVO
IN SOCIALNO VARSTVO

- področje socialnega varstva in varstva invalidov in borcev NOV za obdobje 1967 - 1968

Rok

SOCIALNO VARSTVO

I. Varstvo otrok in družine

1. Sistem financiranja in politika otroškega varstva

- Informacija o pripravljanju novega sistema financiranja nekaterih oblik otroškega varstva 31. 8. 1967

Informacija prikazuje podatke o sedaj veljavnem sistemu otroškega dodatka in stanje po sprejetem zveznem zakonu o dopolnitvah zakona o otroškem dodatku, načela novega splošnega zakona o financiranju nekaterih oblik družbenega varstva otrok in predloge za stališča glede urejanja tega v republiškem zakonu

- Predosnutek republiškega zakona o financiranju nekaterih oblik družbenega varstva otrok 30. 9. 1967

Zakon bo uredil financiranje nekaterih oblik družbenega varstva otrok in stalnih denarnih pomoči družinam z otroki (otroški dodatek)

- Javna razprava o osnutku zakona pri upravnih organih in strokovnih službah ter družbeno političnih organizacijah 31.10. 1967
- Osnutek zakona o financiranju nekaterih oblik družbenega varstva otrok, izdelan ob upoštevanju pripomb javne razprave 10.11. 1967

- Akcijski program za ukrepe na področju otroškega varstva, ki naj jih podvzame republika 31.12. 1967
 Program bo obsegal skladno z družbenim planom prioritete naloge republike na področju otroškega varstva.
 - Organizacija seminarjev za programiranje otroškega varstva v občinah; I.-IV, trom. 1968
 - Izvajanje zakona o financiranju nekatere oblike družbenega varstva otrok 12/1967 I.II.trom 1968
 - Neposredna strokovna pomoč organom in službam socialnega varstva pri uvajanju zakona o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva I. - IV. trom. 1968
 - Komisija za obravnavanje vprašanj s področja otroškega varstva (tajniški posli - priprava gradiva, sklicevanje sej in pisanje zapisnikov ter skrb za izvrševanje sklepov) tekoča naloga
- Komisija ima naloge:
- da proučuje razvoj otroškega varstva in da daje predloge za njegov hitrejši razvoj;
 - da proučuje razvoj materialne osnove za financiranje vseh oblik otroškega varstva;
 - da sodeluje pri izdelavi predloga srednjeročnega programa otroškega varstva v SR Sloveniji in pri pripravi predpisov o otroškem varstvu

2. Družbena skrb za otroke, katerih starši so na delu v tujini

V tistih predelih Slovenije, kjer je ekonomska migracija velika, je precej otrok,

ki so dejansko ostali brez staršev. Socialne službe teh problemov ne rešujejo kompleksno; namen informacije in priporočil je, da jih usmeri tudi na reševanje problemov teh otrok.

- Informacija o problemih otrok, katerih starši so na delu v tujini 31. 3. 1967
- Sestava priporočil za delo občinskih socialnih služb in zavodov za zaposlovanje delavcev z roditelji, ki so zaposleni v tujini 31. 1. 1968
- Spremljanje dela občinskih socialnih služb tekoča naloga

3. Družinska zakonodaja

- Kodifikacija družinske zakonodaje
Naša družinska zakonodaja je starejšega izvora, zato je glede na družbeno-ekonomski razvoj potrebna dopolnitev oz. sprememba nekaterih določb posameznih zakonov. Ob tem se je pojavilo utemeljeno stališče, da bi bilo primerno celotno zakonodajo kodificirati v enoten zakonik. -
- Zvezno gradivo (nekatera odprta vprašanja ter pregled inozemske zakonodaje) 15.7. 1967
je že razposlano v pripombe vsem službam socialnega varstva v občinah in zainteresiranim družbenim organizacijam
- Zbiranje in obravnava zbranih pripomb ter sestava republiškega predloga za zvezni svet za zdravstvo in socialno politiko 31.10. 1967
- Struktura slovenskih družin
Zbrano gradivo bo služilo kot osnova pri event. spremembah in dopolnitvah rpdbinske

zakonodaje ter za nadaljnja proučevanja na tem področju

Bibliografija dosedanjih raziskav problematike družine in kaj so raziskave ugotovile 30.6. 1968

Izbor statističnih podatkov v zvezi z družino 31.12. 1968

- Obravnava zveznih predlogov ob upoštevanju specifičnosti slovenskih družinskih razmer 31.12. 1968

- Republiško in 4 bazenska posvetovanja o zveznih tezah oz. osnutku kodifikacije z občinskimi socialnimi službami in zainteresiranimi republiškimi družbenimi organizacijami in strokovnimi službami 31.12. 1968

- Komisija za kodifikacijo družinske zakonodaje (tajniški posli: sodelovanje s predsednikom komisije, priprava gradiva, sklicevanje sej in pisanje zapisnikov ter skrb za izvrševanje sklepov) tekoča naloga

- Strokovna instruktaža glede enotnega izvajanja družinske zakonodaje in upravnega postopka (4 bazenska posvetovanja in neposredni obisk 8 občin) tekoča naloga

- Strokovni nazveti (osebno in pismeno), dajanje pripomb k raznim pravnim predpissom, reševanje mednarodne pravne pomoči s področja družinske zakonodaje tekoča naloga

4. Republiški zakon o pogojih za prekinitev nosečnosti

Zvezna skupščina bo v letih 1967/68 sprejela temeljni zakon o pogojih za prekinitev nosečnosti, ki bo uredil osnovna vprašanja pravic in postopka za dovolitev

splava. Na podlagi temeljnega zakona bo republiški zakon natančneje uredil zlasti organizacijo in sestavo komisij, financiranje in druga vprašanja.

- Anketa o organizaciji in delu komisij 31. 3. 1968
za dovolitev splava kot podlaga za pripravo tez zakona
- Teze za republiški zakon o pogojih za dovolitev splava 31.10. 1968
- Razprava o tezah za republiški zakon 31.12. 1968
(v komisijah za dovolitev splava, zainteresiranih organih in strokovnih službah)
- Komisija za vprašanja prevencije splava tekoča naloga
(tajniški posli: priprava gradiva, sklicevanje sej in pisanje zapisnikov, skrb za izvrševanje sklepov)

5. Družbeno varstvo odraslih oseb

- Informacija o oblikah varstva ostarelih oseb

Namen informacije je prikazati oblike družbenega varstva starejših oseb s posebnim poudarkom na

a) domskem varstvu (ubikacijsko, kadrovsko, materialno, zdravstveno itd.) in

b) problemih družbenih denarnih pomoči za starejše osebe.

- Zbiranje in obdelava statističnih podatkov in predpisov; izračun sredstev, ki jih morajo v ta namen predvideti zavodi za socialno zavarovanje
- Izdelava informacije o oblikah varstva ostarelih oseb 30.11. 1967
- Posredovanje stališč Skupščine SRS občinam, komunalnim skupnostim social- 31. 1. 1968

nega zavarovanja in socialnim zavodom.

6. Socialni problemi družin alkoholikov v Sloveniji

Namen analize je prikazati socialne posledice alkoholizma in delo socialne službe z alkoholiki in njihovimi družinami. Podati oceno teže problema in predloge za reševanje.

- Pregled obstoječega gradiva, izdelava metodologije dela, zbiranje in obdelava podatkov 31. 1. 1968
- Analiza o socialnih problemih družin alkoholikov v Sloveniji 30. 4. 1968
- Objava analize in posredovanje zaključkov in stališč Skupščine SRS občinskim socialnim službam 30. 6. 1968
- Priprava predloga za ustanovitev in organizacijo delovno zaščitnega doma za resocializacijo alkoholikov (skrb za primerni objekt, izdelava predračuna za adaptacijo, notranjo opremo, izdelava organizacijske sheme in izbor kadrov) 30. 11. 1968

7. Soudeležba pomoči UNICEF-a pri realizaciji vzgojnih, zdravstvenih in socialnih programov razvoja

UNICEF iz svojih skladov delno pomaga pri opremljanju zavodov in institucij za zdravstveno, vzgojno in socialno varstvo mladine. Potrebe in predloge je treba utemeljiti s podatki in delovnimi programi

- Zbiranje predlogov in podatkov od zavodov s področja zdravstva, šolstva in socialnega varstva ter sestavljanje predlogov uporabnikov in višine te pomoči 31. 5. 1968

- Zbiranje in sestava poročil o uporabi pomoči UNICEF-a s področja zdravstva, šolstva, socialnega varstva in drugih organizacij (stalna letna in polletna poročila) januar julij 1968

- Republiški koordinacijski odbor za UNICEF
(tajniški posli: sodelovanje s predsednikom, sklicevanje sej, priprava gradiva, pisanje zapisnikov, skrb za realizacijo sklepov).

II. Kategorizacija in rehabilitacija motenih v razvoju in odraslih

1. Spremljanje izvajanja detekcije in kategorizacije

- V Sloveniji dela 39 strokovnih komisij I. stopnje za kategorizacijo in ena komisija II. stopnje. Tem komisijam je potrebno nuditi občasno pomoč v organizaciji izvajanja kategorizacije, vsklajevati metodiko dela posameznih strokovnjakov in proučevati ter dopolnjevati diagnostična sredstva; nuditi instruktažo pri vodenju evidence ter primerjati in vsklajevati statistična poročila strokovnih služb (šolstva, socialnega varovanja in zaposlovanja) tekoča naloga
- Organizacija seminarjev:
 - za pediatre - predsednike komisije za kategorizacijo za vsklajevanje postopka in za vodenje komisij za kategorizacijo, I. -IV. trom. 1968
 - za psihologe za usposobitev za delo v komisijah za kategorizacijo (vsklajevanje psihodiagnostičnih sredstev in dopolnjevanje z novimi)

za psihiatre (poglabljanje znanja o pedopsihiatriji s posebnim vidikom na oligofrenijo)

za socialne delavce (dopolnjevanje znanja za izdelavo socialne anamneze),

- Bazenska posvetovanja o izvajanju kategorizacije (4 posvetovanja) z občin- IV. trom. 1967
skimi socialnimi službami, s strokovnimi komisijami za izvajanje kategorizacije,
- s področnimi stalnimi konferencami za IV. trom. 1968
rehabilitacijo invalidov,
- z vodstvu šol,
- z zavodi za prosvetno pedagoško službo,
- z zdravstveno službo.
- Republiška komisija za izvajanje kategorizacije (tajniški posli: sodelovanje s predsednikom, priprava gradiva, sklicevanje sej in pisanje zapisnikov ter skrb za izvrševanje sklepov). tekoča naloga
Naloga komisije je skrb za izvajanje kategorizacije v občinah in posebnih zavodih
- Komisija za kategorizacijo II. stop. tekoča naloga
(vodenje upravnega postopka, preverjanje osnovne dokumentacije, organizacija individualnih pregledov in teamske konference, sporočilo staršem o ukrepih glede kategoriziranega otroka, izdaja odločbe in posredovanje dokumentacije organom I. stopnje); letni pri-
pad 60 zadev.

2. Pravilnik o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju

Praksa 6-letnega izvajanja kategoriza-

cije in evidence otrok z kotnjami v telesnem in duševnem razviiju je metodološko in organizacijsko demantirala ta predpis. Nov pravilnik naj bi zato veljavnega korigiral in uzakonil prakso.

Dopolniti in precizirati definicije o kategorijah s psihološkega, medicinskega in pedagoškega vidika

Izdelati metode za diagnosticiranje in dopolniti organizacijo ter financiranje kategorizacije

Predpisati novo evidenco

Izdelava sheme in tez za dopolnitev pravilnika 31. 3. 1968

Razprava tez v občinah (socialnem varstvu in šolstvu ter komisijah za kategorizacijo), strokovnih društvih (zdravniško, pedagoško, defektološko, psihologov, socialnih delavcev) in katedrah 30. 6. 1968

Vsklajevanje pripomb in formulacija pravilnika s strokovno in jezikovno redakcijo besedila 30. 9. 1968

Predložitev pravilnika v razpravo predstavniškim organom 31. 10. 1968

3. Priročnik za detekcijo otrok motenih v razvoju

Eden od vzrokov, da kategorizacija hitreje ne poteka, je težava v odkrivanju otrok zanj. Strokovnjaki, ki delajo neposredno z motenimi otroki, niso dovolj poučeni o motnjah teh otrok, zato jih tudi ne javijo oz. javijo nepotrebne in s tem po nepotrebem obremenjujejo delo komisij, razen tega povzročajo nepotrebne stroške.

Priročnik bo napotek prosvetnim, zdravstve-

nim in drugim delavcem, ki neposredno delajo z otroki, motenimi v telesnem in duševnem razvoju. Služil naj bi tudi kot pomožni učbenik študentom in staršem samim.

Izdelava sheme in tez za posamezne strokovne prispevke 30. 9. 1968

Zbiranje strokovnih prispevkov (referatov, metod itd.) 31.12. 1968

4. Plan vzorca za ugotavljanje duševno in telesno motenih slovenskih otrok, živčih na območju Slovenije

Vzorec naj bi ugotovil natančnejše število otrok, motenih v telesnem in duševnem razvoju. Tega iz objektivnih vzrokov ni mogoče storiti z izmero vse prizadete populacije, temveč s pomočjo reprezentativnega vzorca. Število otrok je nujno potrebno ugotoviti zaradi planiranja šolske in rehabilitacijske mreže in mreže zavodov za njihovo varstvo. Ugotovljeno število motenih otrok bo še posebej služilo pri delu republiškim in občinskim organom ter drugim strokovnim institucijam.

Izdelava plana vzorca in instruktaža 30.11. 1967

Preizkus vzorca v šolah 30. 1. 1968

Izračunavanje in korektura vzorca 31. 3. 1968

Izvedba vzorca z instruktažo 30. 9. 1968

Izračunavanje in obdelava podatkov 31.12. 1968

5. Informacija o izvajanju sklepov in stališč o rehabilitaciji invalidov v SRS 28. 2. 1968

Namen informacije je ugotoviti vzroke in težave, zaradi katerih se številni sklepi in razna priporočila ne izvajajo ter predvideti ukrepe za pospešeno reševanje teh vprašanj.

6. Priprave za ustanovitev zavoda za delovno usposabljanje imbecilov v Črni na Koroškem (izdelava predloga za ustanovitev, priprava formalno-pravnih predpisov, organizacijske sheme in izbor kadrov) 30.11. 1967

Zakon o ustanovitvi zavoda za delovno usposabljanje imbecilov v Črni z ob- 31.12. 1967
razložitvijo

7. Perspektivni plan razvoja

mreže zavodov za delovno usposabljanje in zaposlovanje težje prizadetih (imbecilnih) otrok in mladostnikov ter varstvo najtežje duševno prizadetih (idiotov) za obdobje 1970-80

Dosedanji podatki kategorizacije zahtevajo smotrnejši razvoj in ustanavljanje teh zavodov z ekonomskega, funkcionalnega ter strokovnega vidika.

Zbiranje podatkov in priprava sheme za izdelavo programa 31.12. 1968

8. Priprava dopolnilnih predpisov in skrb za uveljavljanje zakona o usposabljanju otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju

Sodelovanje pri izdelavi določb o organizaciji in delu zavodov za delovno usposabljanje težje duševno prizadetih (imbecilnih) otrok in mladoletnikov 31.12. 1968

Izdelava normativov o številu otrok v enotah, skupinah ali oddelkih zavodov za usposabljanje 31.12. 1968

- Revizija statusa in položaja invalidskih delavnic - predlagati občinskim skupščinam ukinitve statusa tistim invalidskim delavnicam, ki ne izpolnjujejo pogojev iz pravilnika o invalidskih delavnicah tekoča naloga

- Sodelovanje z republiško zvezo slepih, gluhih in zvezo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam (vsklajevanje skupnih akcij pri odkrivanju, rehabilitaciji in zaposlovanju ter varstva teh oseb - sodelovanje z ustreznimi zavodi oz. centri za rehabilitacijo.

III. Kazenska zakonodaja in družbeno negativni pojavi

1. Socialno delo z otroki - prestopniki

Namen študije je prikazati sedanje metode dela občinskih socialnih služb z otroki - prestopniki, prikazati pomanjkljivosti v delu in izdelati ustreznejše metode dela. Študija bo praktičen pripomoček za delo z otroki - prestopniki in naj bi usmerjala občinske socialne službe v preventivno socialno delo.

- Zbiranje in pregled obstoječih podatkov - izdelava metodologije dela in zbiranje podatkov pri občinskih socialnih službah, upravah javne varnosti ter javnih tožilstvih 31.3. 1968
- Izdelava študije o socialnem delu z otroci - prestopniki 31.12. 1968

2. Strokovna pomoč pri izvrševanju zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov

a) Disciplinski centri

- Vsebinska in pravna pomoč občinam

pri ustanavljanju in delu disciplin- tekoča
skih centrov naloga

- Organizacija seminarja za delavce v 30.11.
disciplinskih centrih 1967

b) Vzgojni ukrep strožjega nadzorstva
skrbstvenega organa

- Vsebinska in pravna pomoč občinskim tekoča
socialnim službam pri izvrševanju naloga
vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva
skrbstvenega organa
- Delovna konferenca o izvrševanju vz- 31. 4.
gojnega ukrepa strožjega nadzorstva 1968
skrbstvenega organa za občinske so-
cialne službe, sodišča, tožilstva in
uprave javne varnosti.

Namen konference je posredovati ugotovitve analize o izvrševanju vzgojnega ukrepa, ki jo je izdelal Inštitut za kriminologijo v Ljubljani in nakazuje slabo organizacijo izvrševanja tega vzgojnega ukrepa.

Seminar za socialne delavce, ki izvr- 31.5.
šujejo vzgojni ukrep strožjega nad- 1968
zorstva

Seminar bo trajal 4 dni in je praktično nadaljevanje seminarja iz leta 1965. Zaradi izboljšanja dela z mladoletnimi prestopniki in dokajšnje fluktuacije socialnih delavcev pri tem delu je seminar nujno potreben

c) Vzgojni zavodi

Vsebinska in pravna pomoč občinskim tekoča
socialnim službam in vzgojnim za- naloga
vodom pri izvrševanju zavodskih
vzgojnih ukrepov

Skrb za organizacijo in vsebino so- tekoča
cialnega dela v vzgojnih zavodih naloga
(osebna instruktaža in pismeno grad.)

- Priprava dopolnilnih predpisov in skrb tekoča za uveljavljanje zakona o usposabljanju otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju naloga

Izdelava normativov za delo strokovnih služb v vzgojnih zavodih in skrb za strokovnega dela v teh zavodih

- d) Komisija za splošna vprašanja izvrševanja vzgojnih ukrepov in mladinske kazenske zakonodaje

Tajniški posli: Sodelovanje s predsednikom komisije, priprava gradiva, sklicevanje sej in pisanje zapisnika ter skrb za izvrševanje ukrepov tekoča naloga

- e) Priprava evidenčnih listov o izvrševanju vzgojnih ukrepov 31.12. 1967

Zakon o izvrševanju vzgojnih ukrepov nalaga temu sekretariatu skrb za nastavitve evidence o izvrševanju vzgojnih ukrepov (Sestava evidenčnih listov in izdelava navodil za vodenje evidence)

3. Pobegli otroci in mladoletniki

Strokovna in pravna pomoč občinskim socialnim službam in mladinskim sprejemališčem pri organizaciji varstva pobeglih otrok in mladoletnikov tekoča naloga

Določitev kriterijev za poravnavo neizterljivih stroškov, ki so jih imele občine in mladinska sprejemališča s pobeglimi otroki in mladoletniki tekoča naloga

(priprava plana izdatkov, pregled računov, poizvedbe, pojasnila)

4. Odpuščeni obsojenci

- Spremljanje ter pravna in vsebinska pomoč občinskim socialnim službam pri delu z odpuščenimi obsojenci tekoča naloga

- Posvetovanje o delu odborov za pomoč
odpuščenim obsojencem 30.11.
1968
- Priprava predloga za ustanovitev občin-
skih oz. medobčinskih prehodnih domov 30.11.
1968
za odpuščene obsojence in posredovanje
občinskim skupščinam

5. Socialne posledice nekaterih socialno patoloških pojavov v Sloveniji

Socialne službe pri svojem delu vedno bolj občutijo težo in negativne posledice nekaterih socialno patoloških pojavov v naši družbi, nimajo pa učinkovitih sredstev za njihovo odpravo ali zmanjšanje. 1.4.
1969

Analiza bo prikazala obseg teh pojavov in njihove posledice ter sedanje delo in možnosti socialne službe za odpravo teh posledic. Podala bo predloge za splošne in posebne preventivne ukrepe na področju družbeno negativnih pojavov, ki naj omogočijo, da bo delo socialne službe bolj uspešno in učinkovito.

IV. Organizacija in financiranje socialnih služb

1. Spremljanje razvoja socialnega varstva

- Spremljanje razvoja socialnega varstva je potrebno kot osnova za izdelavo analiz tega področja. Pokazatelji zajemajo vse dejavnosti socialnega varstva (družbeno denarne pomoči vseh oblik, proračunska sredstva, socialni zavodi, kategorije oseb pod družbenim varstvom). tekoče
delo
- Analiza razvoja socialnega varstva kot osnova za oceno realizacije smernic razvoja in predlog za izdelavo smernic razvoja za prihodnje leto december
1967
1968

2. Zakon o socialnem varstvu in organizaciji ter financiranju službe socialnega varstva

Zakonski predlog naj bi okvirno določil osnove socialno-varstvene dejavnosti, opredelil oblike in organizacijo njenih služb ter postavil enotna načela financiranja iz stalnih virov.

- Informacija o dosedanjem razvoju in stanju na področju socialnega varstva s kritično oceno in predlogi za razvoj tega področja 15. 1. 1968
- Teze za zakon o socialnem varstvu in organizaciji ter financiranju službe socialnega varstva 15. 1. 1968
- Posredovanje tez za zakon v razpravo občinskim socialnim službam in zainteresiranim strokovnim službam drugih področij;
Organizacija bazenskih posverovanj;
Zbiranje pripomb in predlogov 30. 4. 1968
- Priprava osnutka zakona z obrazložitvijo 30. 5. 1968
- Komisija za pripravo zakona o socialnem varstvu in organizaciji ter financiranju službe socialnega varstva (tajniški posli: sodelovanje s predsednikom komisije, priprava gradiva, sklicevanje sej in pisanje zapisnikov ter skrb za izvrševanje sklepov). tekoča naloga (do sprej. zakona)

3. Problemi kadrov v socialnem varstvu

- Profili kadrov in strokovno šolstvo za področje socialnega varstva

Profili kadrov za delo v socialnih službah (socialnih delavcev) še vedno niso izoblikovani. Premalo so proučene potrebe po odgovarjajočih profilih delavcev, ki ga zahteva današnja praksa in družbeno ekonomski

razvoj. Zato je ena od pomembnih nalog sekretariata, da skupaj z VŠSD in socialnimi službami izdelava profile kadrov za socialno delo na različnih delovnih področjih.

- Priprava osnutka profila kadrov za občinske socialne službe: 31.12. 1967
 - za vodje občinskih soc. služb
 - za področje varstva družine
 - za področje varstva odraslih
 - za varstvo invalidov in borcev

Razprava osnutkov profilov v komisijah, 31. 1. 1968
društvu socialnih delavcev ter VŠSD

Dokončna izdelava osnutkov profilov 28. 2. 1968
kadrov

- Priprava osnutkov profilov kadrov za socialno delo v : 31. 3. 1968
 - šolstvu
 - zdravstvu
 - gospodarstvu
 - socialnem zavarovanju

Razprava osnutkov profilov v komisijah 30. 4. 1968
za razvijanje socialnega dela na teh področjih pri GO Društva socialnih delavcev, podružnicah DSD in VŠSD

Zbiranje pripomb in dokončna izdelava 30. 5. 1968
osnutkov

Posredovanje izdelanih profilov kadrov 30. 6. 1968
vsem socialnim službam, VŠSD, zainteresiranim delovnim organizacijam, šolam in zdravstvenim zavodom

- Poročilo o problemih strokovnega šolstva za področje socialnega varstva

Po sklepu 47. seje Odbora za družbene službe pri IS SRS je treba konkretnije prikazati probleme vzgoje kadrov za socialno delo. Odbor je mnenja, da ni zadovoljivo proučena možnost študija in

vzgoje tovrstnih kadrov na obstoječih fakultetah ter možnost specializacije na tem področju. Zato naj dajo k poročilu VŠSD, ki ga je Odbor že obravnaval, svoje mnenje še Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, komisija za visoko šolstvo, Rep. zavod za socialno zavarovanje in tuk.sekretariat.

Na osnovi izdelanih profilov kadrov bo sekretariat pripravil mnenje glede šolanja kadrov za socialno delo. 31. 3. 1968

- Informacija o socialnem delu v delovnih organizacijah

Socialno delo v delovnih organizacijah se ne razvija v skladu s potrebami in naraščajočimi problemi na tem področju. Vzroki za to so različni, med drugimi je pomembna tudi prilagoditev profila kadrov sedanjim pogojem v delovnih organizacijah. Informacija naj bi tudi pokazala vzroke, ki zavirajo hitrejši razvoj socialnega dela.

Izdelava sheme in zbiranje podatkov prek ustreznih republiških institucij in delovnih organizacij 28. 2. 1968

Obdelava podatkov, izdelava osnutka informacije in razprava v komisiji za razvijanje socialnega dela v delovnih organizacijah 31. 3. 1968

Izdelava informacije o socialnem delu v delovnih organizacijah 30. 4. 1968

4. Tekoče delo

Organizacija seminarjev za vodje občinskih socialnih služb o programiranju razvoja področja socialnega varstva in dela občinskih socialnih služb skupaj z izobraževalnim centrom pri VŠSD 1v. 4. trom. 1967 I. trom 1968

- Organizacija seminarjev o metodah koordinacije in sodelovanja za vodje občinskih socialnih služb skupaj z izobraževalnim centrom pri VŠSD I.pol. 1968
- Organizacija strokovnih izpitov za socialne tekoče delavce naloga
- Vodenje evidence o kadrih v občinskih socialnih službah tekoča naloga
- Sodelovanje z občinami zaradi izpolnitve socialnih služb s strokovnimi kadri tekoča naloga
- Priprava programov za devizno in brezdevizno zamenjavo strokovnjakov za področje socialnega varstva tekoča naloga

V. Upravni postopek

Upravni postopek v zadevah I. in II. st. (družinska zakonodaja, kadrovske pomoči, ŽFT, družbene denarne pomoči, spori o pristojnosti) tekoča naloga

VI. Evidenca in statistika za področje socialnega varstva

Analiza dosedanje evidence in statistike v socialnem varstvu in izdelava predlogov za uvedbo nove enotne evidence

Utemeljitev: Evidenca in statistika za področje socialnega varstva nista enotno urejeni. ⁴ato je zbiranje enotnih podatkov in drugih pokazateljev oteženo, kar narekuje potrebo po proučitvi dosedanje statistike in evidence ter uvedbi enotne metodologije.

Tekoča statistična opravila:

- načrtovanje in organizacija redne evidence in statistika za področje tekoča naloga

socialnega varstva

- organizacija, izvajanje in obdelovanje popisov statističnih akcij
- sodelovanje pri načrtovanju emotne zveze metodologije statistike socialnega varstva
- sodelovanje pri načrtovanju statističnih akcij, ki jih za področje socialnega varstva vodijo druge institucije.

Zbiranje in seštevanje letnih, polletnih in tekoča drugih poročil socialnega varstva, ter naloga varstva invalidov in borcev NOV

VARSTVO VOJAŠKIH INVALIDOV IN BORCEV NOV

I. Varstvo borcev NOV

1. Poročilo o sistemu družbene skrbi za borce NOV

Poročilo bo obsegalo ves dosedANJI razvoj družbene skrbi za borce in njenih posameznih oblik. Ugotovilo bo sedanji materialni položaj zaposlenih, upokojenih borcev, stanovanjsko vprašanje in položaj posameznih kategorij borcev (španski borci, nosilci spomenice, predvojni revolucionarji). Poročilo bo predlagalo dopolnitev posameznih oblik varstva in splošno oceno potrebnih sredstev za leto 1968.

Zbiranje podatkov pri RZSZ, Administrativni komisiji IS, ZZB NOV Slovenije, skladu za stanovanjske zadeve ZZB NOV, občinskih skupščinah itd., teze za poročilo in dopolnjevanje istih 31.10. 1967

- Poročilo o položaju borcev NOV v letu 1968 31.10. 1968
Poročilo bo zajelo vse probleme material-

nega položaja borcev. Poleg tega pa, opirajoč se na naloge opravljene v letu 1968, ugotovilo napredek ali nazadovanje na tem področju. Poročilo bo vsako obliko skrbi analiziralo in opredelilo njeno funkcijo med letom, nazadnje pa ocenilo potrebna sredstva za leto 1969.

Zbiranje podatkov pri pristojnih organih in organizacijah, pripravljanje posameznih razvidov, posvetovanja na terenu in ugotavljanje situacije. Teze za poročilo in razprave pred potrditvijo poročila.

2. Informacija o gibanju dodatka za zaposlene udeležence NOV v letu 1967

Informacija bo obravnavala funkcijo dodatka in naraščanje uživalcev ter večanje osnove za dodatek. Prikazala bo porabljen sredstva v letu 1967 in predvidela potrebna sredstva za leto 1968.

Zbiranje, obdelava in analiza podatkov občinjskih skupščin 31.10. 1967

3. Zakon o dodatku za borce

Zaposleni borci dobivajo v SR Sloveniji po spremembi dodatka po zveznem in republiškem zakonu o dodatku za borce. Po odpravi zveznega zakona bo treba sprejeti nov republiški zakon, ki bo uredil kriterije o priznavanju pravice do dodatka in določil enostavnejše izplačevanje in obračunavanje.

Analiza dosedanjega sistema dodatka za borce in posvetovanja v 6 občinah z občinskimi odbori ZB, upravnimi službami ter predstavniki sindikata. Teze, osnutek zakona.

4. Informacija o upokojevanju borcev NOV
po 7o/III. členu TZPZ

Informacija bo zajela celovito problema- 2o. 3.
tiko borcev, ki uveljavljajo predčasno 1968
upokožitev, skušala ugotoviti vzroke
predčasnega upokojevanja in posledice.

Proučitev in obdelava gradiva Komisije
IS po 195.čl. TZPZ

5. Informacija o problemih borcev NOV in
vojaških vojnih invalidov v Italiji
in Avstriji

Informacija bo opisala njihov položaj 1o. 4.
v državi, v kateri živijo v primerjavi 1968
s standardom iste kategorije, ugotovila
število uživalcev, kakršnihkoli pravic
po invalidski in borčevski zakonodaji
in oblike skrbi in pomoči zamejskih or-
ganizacij.

Obisk organizacije ZVI NOV v Trstu in
Zveze koroških partizanov v Celovcu, ju-
goslovanskih predstavništev z namenom
ugotoviti položaj in zbrati ustrezne
podatke

II. Varstvo vojaških vojnih invalidov

1. Priprava predpisov s področja varstva VVI

Republika je na podlagi zveznega zakona
(zakon o spremembah in dopolnitvah za-
kona o VVI -Ur.l. SFRJ št.23/67) poobla-
ščena, da izda določene predpise. Zvezni
zakon bo veljal dotlej, dokler ne bodo
sprejeti republiški predpisi za posa-
mezna področja.

a) Predpis o invalidskem dodatku

Predpis bo določil višini dodatka

dohodke, ki se upoštevajo, družinske člane, ki so udeleženi pri delitvi dohodkov, kdaj pripada povečani dodatek, višina dodatka za samohranilce in invalide * aktivno TBC, kako se ocenjujejo dohodki iz kmetijske dejavnosti in drugi redni dohodki upravičenca in družinskih članov, kako vplivajo spremembe premoženjskega in družinskega stanja in organ, ki bo odločal o obvezni uskladitvi dodatka z gibanjem življenskih stroškov.

Zbiranje in obravnava predlogov občinskih skupščin in organizacij ZB in VVI. Ugotovitev sedanje strukture uživalcev dodatka z ozirom na družinsko in premoženjsko stanje s statistično obdelavo in finančnim prikazom porabljenih sredstev v letu 1966 in 1967.

- Informacija o invalidskem dodatku

30.11.
1967

Priprava tez za predpis in obravnava z občinskimi organi ter ZZB NOV Slovenije. Ekonomski izračun in kalkulacija potrebnih sredstev za povečanje dodatka in ugodnejši tretman uživalcev v občinah.

Končna izdelava osnutka tez, osnutek

31. 3.
1968

b) Predpis o oskrbnini za čas poklicne rehabilitacije VVI

Predpis bo določil višino oskrbnine in pogoje, od katerih je odvisna (vrsta izobraževanja, dohodki v družini, ločeno življenje, spremembe premoženjskega in družinskega stanja).

Zbiranje podatkov pri občinskih skupščinah o sedanjem stanju rehabilitacije in obravnava predlogov za bodočo ureditev.

31.12.
1967

Obdelava zbranega gradiva in sestava
tez za republiški predpis, osnutek pred-
pisa.

- c) Predpis o razširitvi kroga invalidskih
upravičencev do zdravstvenega varstva

Zvezni zakon izključuje določene upra-
vičence iz zdravstvenega varstva, in
sicer uživalce družinskih invalidnin, ki
niso upravičeni do invalidskega dodatka
in ožje družinske člane osebnih invali-
dov III. do VII. skupine, če invalid ne
dobiva invalidskega ali otroških dodat-
kov. Obstoja trajna zahteva prizadetih
in organizacij ZB in VVI, da se zdrav-
stveno varstvo razširi na vse invalid-
ske upravičence.

Ekonomska in statistična obdelava podat- 31.12.
kov o številu upravičencev brez zdrav- 1967
stvenega varstva in izračun potrebnih
dodatnih republiških sredstev. Osnutek
predpisa.

- d) Predpis o zdravljenju VVI v naravnih
zdraviliščih

Predpis bo uredil pogodbeno razmerja z 31.12.
zdravilišči, postopek za pridobitev 1967
pravice ter način zdravljenja. Določil
bo tudi medicinske indikacije (kontra-
indikacije) za zdravljenje.

Sestava tez in razprava z zainteresi-
ranimi organi, osnutek predpisa

- e) Informacija o topliško-klimatskem
zdravljenju VVI v letu 1967

Informacija bo vsebovala podatke koli- 28. 2.
ko in kateri invalidi so v letu 1967 1968
koristili zdravljenje v naravnih zdra-
viliščih, v katerih zdraviliščih, podat-
ke o porabljenih sredstvih in o potrebah
za leto 1968

Obdelava mesečnih in polletnih poročil
in predlogov občinskih organov za iz-
boljšanje službe

- f) Predpis o oskrbovanju invalidskih upra-
vičencev s protezami, ortopedskimi pri-
pomočki in sanitarnimi pripravami

Predpis bo uredil način in postopek za 31.12.
dobivanje pomagal, strokovno kontrolo 1967
izdelkov, premije za uporabo pomagal
preko predpisane trajnostne dobe, razen
tega pa bo uredil razmerja z delovnimi
organizacijami, ki izdelujejo pomagala.

Sestava tez in osnutek predpisa

- g) Predpis o dodelitvi motornih vozil VII
I. skupine, o pavšalnem povračilu stroš-
kov za popravila ter o odobravanju re-
gresa pri nakupu vozil

Republika bo predpisala vrsto vozila, 31. 12.
obseg zavarovanja, višino povračila 1967
stroškov za popravila glede na prostor-
nino vozila in leto uporabe ter način
izplačevanja povračila. Nadalje bo pred-
pisala osnovo za odmero regresa, višino
regresa in elemente, od katerih je od-
visen ter učinek odtujitve vozila na
regres.

Posvetovanja s predstavniki ZZB NOV
Slovenije, sestava tez, osnutek predpisa

- h) Informacija o dodeljevanju motornih
vozil VII I. skupine in o odobritvi
regresov v letu 1967

Namen informacije je prikazati oskrbo 30. I.
najtežjih invalidov I. skupine z mo- 1968
tornimi vozili kot ortopedskim pripo-
močkom ter družbeno pomoč invalidom
I. do VII. skupine z okvaro spodnih

okončnim pri nakupu motornih vozil.

Obdelava sejnih zapisnikov, posebne komisije za dodelitev motornih vozil ter finančni prikaz porabljenih sredstev v letu 1967

Za vse naštete osnutke predpisov so potrebne konzultacije z Zveznim svetom za zdravstvo in socialno politiko in vsaj dvema republiškim službami za invalidsko varstvo

III. Upravno pravno poslovanje službe varstva VVI in borcev NOV in njene tekoče naloge

- Izdaja upravnih odločb na I. stopnji (v tekoče invalidskih zadevah v obnovi postopka, naloga odobritve za spregled zamude roka za prepozne vložene zahteve za invalidske pravice, za podelitev regresov pri nakupu motornih vozil, za odobritev zdravljenja v tujini, mnenja za priznanje dvojne dobe, o pravici do upokojitve borcev NOV). izdaja upravnih odločb na II. stopnji (v invalidskih zadevah na pritožbe, po nadzorstveni pravici in v reviziji) in obvezno ocenjevanje zakonitosti odločb I. stopnje o priznanju invalidskih prejemkov.

Sprejem in reševanje zadev splošnega invalidskega varstva in varstva borcev NOV.

Zbiranje in pošiljanje podatkov Uradu za zunanje zadeve IS v konkretnih zadevah zamejskih invalidskih upravičencev.

Leta 1966 je bilo v reševanju okrog 6.700 invalidskih zadev :izdanih je bilo 1.200 odločb, 4.500 soglasij k odločbam, 100 odgovorov na tožbo, 100 odgovorov v zamejskih zadevah in v 800 zadevah splošnega varstva. V letu 1967 se predvideva 7.000 invalidskih zadev.

V zadevah borcev je bilo leta 1966 v reševanju 5.100 zadev dvojne dobe in 835 zadev predčasne upokojitve, razen tega pa 800 pritožb na priznavalnine. Leta 1967 se predvideva 3.500 zadev.

- Izdajanje navodil, okrožnic, splošnih in konkretnih pojasnil občinskim službam, pismena pojasnila na vloge strank
- Sodelovanje na komisijah³
 - komisija za borce in VVI pri ZZB NOV Slov.
 - komisija po 195 čl. TZPZ-tajniški posli
 - zdravniška komisija II.st. za pregled vojaških vojnih invalidov
 - komisija za podeljevanje motornih vozil in za regrese - tajniški posli,
 - komisija za ugotavljanje invalidskega svojstva - tajniški posli
- Sestavljanje gradiv za Zvezni svet
- Organizacija in vodenje 2 bazenskih posvetovanj (4 bazeni) z občinskimi službami v zvezi s pripravo novih rep.predpisov in zaradi obravnavanja problematike s področja borcev NOV in invalidov
- Organizacija in vodenje dvodnevnega seminarja za občinske službe invalidov in borcev NOV v zvezi z novimi predpisi
- Predpisana revizija poslovanja in instruktaža občinskih organov, kontrola porabljenih zveznih sredstev za invalidsko varstvo.

Zakon o VVI nalaga obvezno revizijo in instruktažo poslovanja (81.čl.).Pravilnik o izplačevanju invalidskih prejemkov pa kontrole izdatkov (23.člen) najmanj enkrat letno.

Revizija se ni opravljala več kot dve leti. V letih 1967-1968 predvidevamo revizijo up-

54.415

ravnega in finančnega poslovanja v 12 občinah.

- Sprejem strank. Služba sprejme vsak dan okrog 20 strank glede reševanja njihovih konkretnih zadev. Poleg tega se služba redno pogovarja z občinskimi referenti, ki hodijo na sekretariat po navodila in pojasnila - najmanj enkrat dnevno. Zahtevanih pojasnil po telefonu je 30 na dan.

IV. Finančno ekonomsko poslovanje

- Poročilo o porabljenih sredstvih v letu 1967 in planiranje sredstev za leto 1968:
za invalidske prejemke za zdravstveno varstvo VVI,
za zvezni in republiški borčevski dodatek,
za zdravstveno varstvo kmetov-borcev.

Poročilo zajema analizo naraščanja ali upadanja števila upravičencev, prikaz porabe sredstev na posameznika in predvidevanja porabe sredstev za naslednje leto.

- Sodelovanje z Zveznim svetom za zdravstvo in socialno politiko pri ugotavljanju kvote zveznih prispevkov iz osebnih dohodkov, ki bo odstopljena republiki ob decentralizaciji financiranja invalidskega varstva in borčevskega dodatka
- Proučitev sistema prenosa financiranja invalidskega varstva in borčevskega dodatka na republiko in izvedba prenosa
- Tromesečna poročila o realizaciji finančnih sredstev za invalidske prejemke in zdravstveno varstvo VVI ter zvezni borčevski dodatek. vsake tro-mesečje

"VESTNIK SOCIALNEGA VARSTVA SRS"

- Izdaja Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo SRS, Ljubljana
- Dano v tisk oktobra 1967 v 600 izvodih
- Urejuje uredniški odbor - odgovorni urednik dr. Viljem Lippai. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Župančičeva ul. 6/III, telefon 23-114.

Vestnik izhaja v 6 številkah na leto.

Naročnina za leto 1967 znaša 30.- ND

Ta številka stane 10 ND

Prosimo, da naročnino nakažete na nov tekoči račun 501-3-217.

Spoštovani naročniki !

Zaradi znatno zvišanih stroškov tiska in ostalega materiala smo prisiljeni zvišati letno naročnino Vestnika, počenši z letom 1967 na 30 ND.

Prosimo, da vzamete to z uvidevnostjo na znanje.

Uredniški odbor se bo trudil, da se bo kvaliteta Vestnika še izboljšala. Uspelo nam je pritegniti vrsto novih sodelavcev - strokovnjakov z različnih področij širšega socialnega varstva. Tudi v bodoče bomo skušali izdajati posamezne specializirane številke s čimbolj zaokroženo problematiko, da bo najkoristnejše služila v praksi vsakodnevnega dela.

Prosimo naročnike, ki so v zaostanku z naročnino za leto 1966, pa tudi tiste, ki so za leto 1967 že poravnali naročnino, da nam razliko glede na zvišano naročnino čimpreje poravnajo.

Posebnih računov iz razlogov štednje ne pošiljamo.

Uredniški odbor

